

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 peti á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inzerati peti vrsta 4 D; novice, poslane, izjave, reklame, prekliti beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Vseučiliški profesorji.

»Slovenec« piše članek o vseučiliških profesorjih! Začenja kot po navadi, da vzbuja dojem visoke učenosti, u davni preteklosti! Pride preko sred. veka do sodobnega vseučilišča in zaključuje, da univerzitetni profesor ni državni uradnik in da ne spada pod tozadevni uradniški zakon. Na to tezo pristavlja jeremičadno na slovensko napredništvo, češ da ne uvidi »označenega razmerja med državo in med vseučiliščem! Po »Slovenčevem« mnenju bi namreč država morala kapitulirati pred vsakim univerzitetnim profesorjem, čim bi se mu vzljubilo, da opusje državo in da vodi aktivno politiko proti njenim temeljnim institucijam. To le mimogrede, pogledimo pa, kaj je v razmerju med državo in vseučiliškimi profesorji!

»Slovenec« ne ugaia moderno razmerje med državo in vseučiliškimi profesorji, ki štiti njegovo znanstveno svobodo in umstveno nedotakljivost! »Slovenec« bi rajši upeljal zloglasni »imprimatur« tudi za posvetne univerzitetne profesorje. Proti absolutni notranji in znanstveni svobodi stavlja »Slovenec« zahtevo cerkvene kontrole, in če bi zavladal katoliški bojševizem ali po domače »princip prepojenja vsega javnega življenja z verstvom in katolicizmom«, tedaj bi na univerzah ne učili svobodni ljudje in notranje prepričane osebnosti, marveč harlekinji, ki bi morali ponavljati dobesedne stare katoliške dogmatike in naprošati za vsako novo misel, da se ji pritise cerkveni »imprimatur«! — Moderna država kot nositeljica modernega duha je rekla na to tezo »ne!« Univerza bodi svobodno poprišče svobodnih učenjakov. Človeška misel naj premeri svetove in naj odkriva skrivnosti bitja brez vsakega ozira na cerkvene dogmatike, zgolj po zakonih razuma in umstvene poštenosti. To je prvo poglavje o sodobnih univerzah, ki je obenem najgršje poglavje klerikalnega razmerja do svobodne znanosti! »Slovenec« je imel priložnost, da govori sedaj o tem razmerju in da potrdi ta princip v naši državi.

Sodobne države, in med njimi tudi naša, pa gredo še dalje! Princip svobode pojmuje tako široko, da jo dovoljuje tudi tistim, ki so proti svobodi znanstvenega raziskovanja. Dasi je teološka fakulteta v sedanjih postavi direktno uperjena proti svobodni znanosti, ker je podrejena cerkvenim institucijam in se na teh fakultetah nastavlja privrženci ene same veroizpovedi, dočim bi se morali nastavljeni zloji po njihovi znanstveni kvalifikaciji brez konfesionalnega ozira, kljub tej sestavi pa dovoljuje, kakor rečeno, moderna država, da pride do izraza in zadovoljnosti celo taka volja, ki je naperjena proti svobodi znanosti in vesti (teološke fakultete). To je drugo poglavje o moderni državi in njeni širokogrudnosti.

Tretje poglavje se tiče pravnega statusa moderne univerze in njenih profesorjev. Univerze in profesorji ne visé v zraku. Spadajo v okvir države in država čuti dolžnost, da jih podpira in ustanavlja ter razvija univerze do tiste višine, ki je potrebna za složen narodov duševni razvitek. Država kot osrednja institucija vseh javnih interesov ustanavlja univerze in skrbi za njihov razvitek. V to svrhu sestavlja univerze in skrbi za njihov razvitek. V to svrhu sestavlja univerze in skrbi za njihov razvitek. V to svrhu sestavlja univerze in skrbi za njihov razvitek.

Logično pa je, in na tej točki se lahko otipa »Slovenčev« spoštovanje do države, do državnih uradnikov in do državnih zakonov sploh, da so univerzitetni profesorji po svoji gmotni strani nastavljeni državi in tiste njene misli, ki jo ima o univerzah! Biti državni uradnik ni sramota, marveč čast in to čast si lahko nađeva preprost uradni sluga, kakor univerzitetni profesor! — Samo za »Slovenčev« pojmovanje je državni uradnik nastavljenec slabše kategorije. V tem pravcu ne dovoljuje, da bi bili univerzitetni profesorji državni uradniki in da bi spadali pod uradniški zakon! Mi pa smo srečni, da so univerzitetni profesorji državni uradniki in ne

Politična situacija.

Stanovanjski zakon se podaljša. — Dogodki v Zagrebu. — Volilni kompromis nacionalnega bloka.

— Beograd, 9. decembra. (Izv. Ob 12.) V pravosodnem ministristvu je bil danes sestanek zastopnikov raznih ministristev in korporacij, ki so zainteresirane na začasni ureditvi stanovanjskega zakona, oziroma, ki razpravljajo o načinu, kako se naj podaljša stanovanjski zakon, katerega veljavnost poteče dne 31. t. m. Konferenci so prisostvovali pristojni ministri, ministrski načelniki in pomočnik pravosodnega ministra, dalje predsedniki okrožnih sodišč, zastopniki ministra za socialno politiko, zastopniki notranjega ministra in končno zastopniki najemnikov in hišnih posestnikov. Konferenca je trajala vse dopoldne. Komisija je razpravljala zelo podrobno o stanovanjskem zakonu. Te dni izde uredba, s katero se podaljša stanovanjski zakon. Komisija bo nadaljevala s svojimi razpravami in prične po podaljšanju stanovanjskega zakona z meritornimi razpravami glede načrta novega stanovanjskega zakona.

Notranje ministristvo je prejelo poročilo iz Zagreba, da so vsi povodom

zadnjih dogodkov na univerzi aretirani dijaki osvobojeni, ker so roditelji dali garancije, da dijaki ne ponove izgrediv. Šest dijakov, ki so bili že preje pred sobotnimi dogodki na univerzi prijeti radi izgrediv na ulicah, je pridržanih v zaporih.

Danes ob 11.30 dopoldne je izročil novoimenovani francoski poslanik Grenard v svečani avdijenci in pod običajnimi ceremonijami Nj. Vel. kralju Aleksandru I. poverilnice. Na dvor je privedel poslanika tajnika zunanjega ministristva, Pečanac.

V političnem oziru danes ni bilo važnejših dogodkov. V predsedstvu ministristkega sveta so bile kratke konferencije ministristov, ki so ministristskemu predsedniku poročali o zadevah svojih resorsov.

Za danes popoldne je dočel senat stanke ministristkega odbora, ki ima nalogo točno ugotoviti vse podrobnosti glede skupnega nastopa nacionalnega bloka.

Državnozbornske volitve na Nemškem.

Socijalni demokratje najmočnejša stranka. — Dobili so 130 mandator. — Katoliški centum 68. — Udeležba 80 do 85 %. — Volitve so potekle mirno.

— Berlin, 8. decembra. Do danes do 10. so bili znani volilni rezultati iz 34 volilnih okrožij, manjka še samo Liegnitz.

Dobili so:
Socijalni demokratje 119 mandator
nemški nacionalci 85 »
centum 59 »
komunisti 36 »
nemška ljudska stranka 40 »
narodni socialisti 7 »
demokrat 20 »
bavarska ljudska stranka 17 »
gospodarska stranka 5 »
landbund 3 mandate
Wolli 4 »
bavarska kmetska stranka 4 »
virtemberška kmetska str. 3 »
saksonska kmet. stranka 1 mandat

Skupaj 403 mandate
— Berlin, 8. decembra. (Izv.) Danes zvečer so bili znani končni rezultati državnozbornskih volitev. Tokrat je v državni zbor izvoljenih 489 poslancev, v prejšnjem 472, torej za 17 več. Največ mandator so dobili socijalni demokratje. Rezultati so tiste:

1. socijalni demokratje 130 (preje 100);
2. nemški nacionalisti 102 (95);
3. katoliški centum 68 (65);
4. komunisti 44 (62);
5. nemška ljudska stranka 50 (44);
6. narodni socialisti 14 (32);
7. demokrat 31 (28);
8. bavarska ljudska stranka 19 (16);
9. gospodarska zveza 10 (10);
10. nemška kmetska zveza 8 (10);
11. nemška hanoveranska stranka 4 (5);
12. nemški narodnjaki 14 (32).

Komunisti so pri teh volitvah izgubili 18 mandator. Stranke desnice štejejo celokupno 214 (preje 207). Branitelji republike, t. j. stranke, ki neomajno zagovarjajo republikansko ustavo, razpolagajo v novem parlamentu z 230 glasovi, dočim so imeli v prejšnjem samo 193. Med izvoljenimi poslanci se nahaja tudi general Ludendorff, ki je kandidiral na listi narodnih socialistov. Njegovi sokandidati so doživeli velik poraz.

Celokupno je glasovalo 80 do 85 % volilcev. Vseh glasov je bilo oddanih 29.902.902.

Volitve so v splošnem potekle popolnoma mirno, agitacija je bila zelo živahna. V nastavljeni škofovski omejevalci in dogmatičnih diktatorjev, ker nam je ljubše, da služijo svobodni znanosti moderne države, kakor pa zaslepljeni in zastareli ter mnogokrat smešni dogmatiki nasprotujočih si pozitivnih veroizpovedani!

Tudi nam je ljubša »meščanska država«, kakor pa boljševiska, za katero se ogreva »Slovenec« po vseh svojih predalih, ker se nastavlja po ruskih univerzah vladni komisarji in dijaški sovjeti in se tamkaj ponižujejo univerzitetni profesorji na gmotne in duševne sužnje!

mesto Berlinu ni prišlo do nihajnih konfliktov. Zanimivo je, da so socijalni demokratje mnogo priporočili tudi pri volitvah v pruski deželni zbor, ki so se vršile istočasno. V pruskem deželnem zboru dobe socijalni demokratje okoli 120 mandator. Nemški nacionalci 111, komunisti 47. V ruski deželni zbor je izvoljen tudi en Poljak.

— Berlin, 8. decembra. (Izv.) Med izvoljenimi socijalnimi demokrati so Scheidemann, Crispian, ga. Toni Sender. Med nemškimi nacionalci so izvoljeni: admiral Tirpitz, župnik Wolff, Hugenberg in Wallraf. Od katoliškega centuma državni kancelar dr. Marx, doktor Wirth in Fehrenbach. Od nemške ljudske stranke dr. Curtius.

Kot prva posledica teh volitev bo, da preide vodstvo državnega zbora v roke socijalnim demokratom. Njim pripada predsedniško mesto kot naimočanjši stranki. Doslej je bil predsednik državnega zbora nemški nacionalci Wallraf. Splošna slika volitev je ta, da stranke centuma niso morale dobiti toliko mandator, da bi lahko vladle brez nemške stranke. Potrebna je tudi še nodelite koalicijske nemških strank z nemško stranko. Na ta način bo omogočena politika, ki stremi za izpolnitvijo londonskega sporazuma, odnočno izvedbo Dawesovega načrta. Nove volitve so prinesle nemškim narodnim socialistom ogromne izgube. Izgubili so več kakor polovico mandator.

— Berlin, 9. decembra. (Izv.) Definitivni rezultati bodo znani še le po osmih dneh. Nova zbornica bo štela okoli 490 poslancev. Celokupno je bilo oddanih okoli 30 milijonov glasov. Socijalisti so prejeli 7.778.000, (preje 6.008.000), nemški nacionalisti 6.132.000 (preje 5.696.000), katoliški centum 4.000.000 (3.914.000), komunisti 2.679.000 (3.693.000), nemška ljudska stranka 3.017.000 (2.684.000) in demokratje 1.972.000 (1.655.000).

Komentarji listov so zanimivi. »Vorwärts« pravi kratko: »Naša zmazala, »Deutsche Zeitung« konstatira »nemenske levčarje«, »Voicesche Zeitung« ugotavlja »napredke republikancev«.

IMENOVANJE SOVJETSKEGA POSLANIKA ZA DUNAJ.

— Moskva, 8. decembra. (Izv.) Kakor ruska brzojavna agencija uradoma objavlja, je Joffe imenovan za sovjetskega poslanika na Dunaju.

»Slovenec« naj bo torej le tiho z univerzitetnimi profesorji, ker dreva z za katolicizem zelo sramotna poglavje. Moderna država je liberalna in svobodoljubna. Univerzitetni profesorji pa, ki posegajo v dnevno politiko, naj delajo odkrito in pošteno. »Slovenec« je že parkrat imenoval Stepana Radiča s precej neslanimi izrazi. Mi smo mnenja, da univerzitetni profesorji, ki odobravajo praktično Radičovo politiko, ne spadajo na jugoslovenske univerze.

Radič je dekadenden človek, in univerzitetni profesor, ki ga podpira, ponižuje sloves in moralno višino jugoslovenskega vseučilišča.

Volilna borba.

Določitev kandidatur.

— Beograd, 9. decembra. (Izv.) Volilna borba se še vedno razvija v znamenju določitve kandidatskih list. Izvrševalni odbor narodno-radikalne stranke je oba dni živahno razpravljalo o raznih kandidaturah. Potrjen je dr. Vaso Jovanović kot nosilec radikalne liste v bihaškem volilnem okraju. Minister Miša Trifunović kot nosilec za Užice.

Zivahno se nadaljuje posvetovanja o volilnem sporazumu med radikali in samostojnimi demokrati. Poseben odbor ministristov je včeraj na daljši seji razpravljalo o podrobnostih volilnega sporazuma.

Prosvetni ministrist Svetozar Pribičević je imel več političnih sestankov v Srbiji. Vsi so prav dobro uspeli. Za prihodno nedeljo je ministrist Pribičević pozvan na veliko zborovanje samostojnih demokratov v selo Bogatiči v Podrinju. To selo je vedno veljalo za eno najbolj demokratičnih ter je velikega pomena, da pridobivajo na terenu samostojni demokratje tudi tu.

Davidovičev izvrševalni odbor je včeraj zelo dolgo razpravljalo o desolatnih razmerah, ki so zavladale v Davidovičevi stranki za okrožje Prikuplje. V tem okrožju je vladal vedno med demokrati oster spor, ki se je sedaj še poostil. Kosta Timotevičev in dr. Kumanudi sta za Prikuplje sklicala sestanek zaupnikov, na katerem so postavili za nosilca liste nekdanjega demokratskega disidenta Kosta Snasovičeva. Oficijski Davidovičev kandidat Milan Jovanović je sklical drug sestanek, na katerem je izjavil, da se pod nobenim pogojem ne umakne in da ni za pomirjenje z ostalimi nasprotniki. Glavni odbor Davidovičeve stranke mora zato sklicati posebno konferenco, ki bo skušala izravnati vsa nasprotja in postaviti za to okrožje kako tretjo nevtrarno osebo. Bivši predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar, ki kandidira na Davidovičevem programu, je definitivno določen za nosilca liste v Virovitici.

Seja ministrskega sveta.

Teloče zadeve. — Razni krediti. — Kredit za izplačilo draginjskih doklad vpokojencem.

— Beograd, 9. decembra. (Izv.) Sročil je bila seja ministrskega sveta, katere so se udeležili vsi v Beogradu navzoči ministristi, razen notranjega ministra Bože Maksimovića, ki je nalahno obolel.

Ministrski podpredsednik Marko Trifunović je določen za namestnika v Pariz. Ministrist agrarne reforme dr. Hinko Krizman je predložil v odobrenje večje število ukazov razne vsebine. Poročal je obenem tudi o dobrotvoljskem vprašanju in o notranji kolonizaciji v Bosni in Hercegovini. Za notranjo kolonizacijo je izdelan poseben pravilnik. Po tem pravilniku začne izvajati kolonizacijo v Bosni in Hercegovini posebna komisija, v kateri bodo zastopani sarajevska agrarna direkcija, šumska direkcija, politična uprava in poljedelski oddelek.

Ministrski svet je za tem odobril razne kredite. Za izplačilo draginjskih doklad upokojencem je odobren kredit v znesku 5 milijonov izven proračunskih kreditov. Skupščini se ima predložiti tudi načrt za izplačilo draginjskih doklad svecenikom. Ministristvu za šume in rudo so bili odobreni nekateri manjši krediti, tako 1 milijon dinarjev za popravilo vodnih naprav pri Apatinu. Za končno zgraditev gimnazije v Gackem je odobren kredit 200.000 dinarjev. Večji krediti so dani tudi za letete čete v Južni Srbiji.

Razmejitev z Italijo.

— Beograd, 9. decembra. (Izv.) Včeraj opoldne sta odpovala v Rim ministrist zunanjih del dr. Momčilo Ninčič in italijanski poslanik na našem dvoru general Bodrero. Med potoma se jima je v Zagrebu pridružil ministrist za šume in rudnike dr. Gregor Žerjav, ki se je vozil z njima do Ljubljane. Na daljši konferenci je prišlo med državniki do podrobne izmenjave misli glede

de spornega razmejitvenega vprašanja med našo kraljevino in Italijo zlasti glede razmejitve v Sloveniji.

Kakor znano, je bila mejna linija razen za obščino Planino že svojčas fiksirana na sestanku v Opatiji. Napram tej razmejitvi pa so se pojavili, ko se je prenašala iz karte v naravo, tehtni pomisleki. Te pomisleke je obema državnikoma obrazložil ministrist dr. Žerjav v tem smislu, da je to vprašanje manj političnega kakor socialnogospodarskega značaja, ker bi nova mejna črta ogrozila redno gospodarstvo obmejnegakmetijskega prebivalstva. Na sestanku, ki se bo dne 11. v Rimu, bosta prisotna predsednik naše delegacije dr. Otokar Rybář in predsednik naše razmejitvene komisije polkovnik Drašković.

SVET DRUŠTVA NARODOV.

— Rim, 9. decembra. (Izv.) V palači Doria je bil včeraj ob 16.00 otvoren svet Društva narodov. Navzoči so bili vsi delegati. Oficijsko je otvoril sejo Salandra, na kar so sledili razni pozdravni govori, tako angleškega zunanjega ministra Austina Chamberlaina. Za tem so prešli na dnevni red. Japonski delegat je poročal o zboru za zdravstvo in o pobujanju raznih nalezljivih bolezni. Sledilo so še druga poročila o podrobnem delovanju Društva narodov, nakar je svet Društva narodov na predlog Salandre, kateremu se je pridružil tudi dr. Benes, izrekel zaupanje sedanjim avstrijski vladi, ki nadaljuje finančno politiko svojega prednika dr. Seipia. Ob 18.00 je bila seja zaključena, za tem je bil ob 20.00 na dvoru na čast delegatom prirejena večerja.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.70.

LESNI TRG:

Hrastovi želez, pragovi 250, 25X15 za kom. frko, nakl. postaja den. 44; hrastovi frizi 5, 6, 7, 8, 9 la frko, meja den. 1450; remeljni 4 m dolž. % zdravo dobro žag. blago frko, meja den. 640, bl. 660; deske 18 mm 25 mm I. II. frko Ljubljana denar 580; jelovi držaji za metle, močni, okrogli 1 meter dolžine, za 100 komadov frko, nakladna postaja 1 vag., den. 44, blago 50, zaklj. 44; bukova drva 1 m dolž. suha frko, nakl. postaja 1 vag., den. 26, blago 27, zaključek 26.

ZITNI TRG:

Pšenica, domača, feo. Ljubljana, denar 420; pšenica, haška, par. Ljubljana, blago 465; oves, haški, feo. Ljubljana, blago 355; koruza, slava, feo. Mitroviča, 4 vagonc, denar 180, blago 190, zaključki 190; koruza, srbska, par. Klenak, že v Ljubljani, blago 180; fižol, ribničan, orig. feo. Ljubljana, denar 390; fižol, ribničan, čistčen, b/n, feo. Postojna, trans., blago 310; fižol, prepeličar, orig. feo. Ljubljana, denar 470; fižol, prepeličar, čistčen, b/n, feo. Postojna, trans., denar 580; fižol, mandolon, orig. feo. Ljubljana, denar 380; fižol, mandolon, čistčen, b/n, feo. Postojna, trans., blago 480; fižol, rjav, orig. feo. Ljubljana, denar 400; otrobi, drob. feo. Ljubljana, blago 212.50; otrobi, srednje debeli, feo. Jarše, blago 240; krompir, feo. Štajerska postaja, blago 133; laneno seme, denar 700.

Elekti:

Celjska posojilnica d. d. den. 210, bl. 220, Ljubljanska kreditna banka den. 222, Merkantilna banka den. 125, bl. 126, zaključek 125, Prva hrvaška štedionica den. 885, bl. 895, Nihaz bl. 63½, Strojne tovarne in livarne den. 130, bl. 150, Trboveljska premokopna družba bl. 475, Split cement Portland den. 1400, bl. 1420, 4½% kom. zad. dež. bkc. bl. 90.

Zagrebska borza.

Dne 9. decembra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 12.93—13.03, Praga 201—204, Pariz 357.50—362.50, Newyork 66—67, London 314.50—317.50, Trst 289—292, Dunaj 0.0930—0.0950.

Valute: dolar 65.25—66.25.

Elekti: 7½% invest. posoj. 1921 64—63.50, 2½% drž. rente za ratnu šetu 122—126, Ljubljanska kreditna 221—222, Centralna banka 29—30, Hrv. eskomptna banka 109—110, Kreditna banka, Zgb. 106—110, Hipotekarna banka 58.50—60, Jugobanka 101—101.60, Prastredionca 890—900, Slavonska banka 84—85, Eksploatacija 72.50—75, Sečehana, Osijek 770—780, Isis d. d. 64—65, Nihaz 40—52, Gutman 750—780, Slaveks 200—220, Slavonija 68—71, Trboveljska 453—460.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 9. decembra. Današnja borza: Beograd 7.70, Pariz 27.85, London 24.31, Newyork 5.16, Milan 22.35, Berlin 1.229, Praga 15.60, Dunaj 0.00727.

— Trst, 9. decembra. Borza: Beograd 34.45—35, London 108.60—108.75, Pariz 124.50—125, Newyork 23.05—23.10, Curih 446—448, Dunaj 0.0324—0.0326, Praga 69.60—69.90.

ZUNANJI MINISTER DR. NINČIĆ NA POTU V RIM.
— Trst, 9. decembra. (Izvirno) Včeraj ob 16.45 je z beogradskim brzovlakom prispel v Trst zunanji minister dr. Ninčič v spremstvu svojega kabinetnega šefa in italijanskega poslanika na našem dvoru Bodrera. Jugoslovanski konzul v Trstu Stepanović se je odpravil do Divace ministru nasproti. Na postaji so ministra dr. Ninčiča sprejeli ga. Pašićeva, ki že dlje časa biva v Trstu, podkonzul Smiljančič in tržaški prefekt Moroni. Tržaški prefekt je priredil zunanjemu ministru in spremstvu v postajni restavraciji II. razreda malo zakusko. Dr. Ninčič in Bodrero sta nato ob 19.30 nadaljevala svojo pot proti Rimu. Ga. Pašićeva je obenem odpotovala v Firence.

Demonstracije proti Albertu Thomasu v Zagrebu.

— Beograd, 9. decembra. (Izv.) Predsednik mednarodnega urada za delo pri Društvu narodov Albert Thomas je v nedeljo zapustil Beograd ter se odpravil v Zagreb. Pred svojim odhodom je izjavil vašemu dopisniku, da je zelo srečen, da more ugotoviti ogromni napredek naše države. Naglašal je, da se sedaj res nekoliko občuti politična borba, ker stojimo neposredno pred volitvami, toda iznenadil ga je sprejem, ki mu je bil prirejen v Beogradu. Vlada mu je obljubila, da takoj po volitvah izvrši ratifikacijo konvencij, sklenjenih pri mednarodnem uradu za delo v zvezi z versalsko mirovno pogodbo.

Albert Thomas je končno omenil, da opaja znaten polet v naši industriji in poljedelstvu. Kakor danes javljajo iz Zagreba, so Albertu Thomasu zagrebški komunisti priredili na ulici demonstracije. Po svojem prihodu v Zagreb se je sestel v delavski zbornici s člani te zbornice in z zastopniki trgovskih korporacij. Po končanem sestanku je odšel na ulico ter zasedel avtomobil. Tu ga je pričakovalo okoli 200 komunistov, ki so mu začeli vzklikati: Doli s socialpartijoi! Doli izdajalci proletariata! Albert Thomas se je mirno v avtu odpravil dalje, nakar so komunisti odšli.

MIR NA UNIVERZAH.

— Beograd, 9. decembra. (Izv.) Zadnja dva dneva je na beogradski univerzi vladal popoln mir. Danes so se redno pričela predavanja.

— Zagreb, 9. decembra. (Izv.) Državna policija je včeraj jutraj izročila 62 dijakov državnemu pravdniku v svrhu, da se proti njim uvede kazensko postopanje radi javnega nasilja. Državni pravdnik je vse dijake pustil na svobodo in to na intervencijo prorektorja dr. Zimmermanna, ki je dokazal, da so se dijaki takrat, ko jih je policija prišla, nahajali na svobodnih akademskih tleh.

Predavanja na zagrebški univerzi so odgojena do božičnih praznikov oziroma do konca božičnih počitnic. V tem času se lahko polagajo v določenih rokih razpisati. V nedeljo in včeraj so bile manjše demonstracije dijakov po Zagrebu. Zanimivo je, da so se stavkajočim pridružile tudi študentke, ki so včeraj na univerzi imele poseben sestanek.

Herriot proti komunistom.

Izgon inozemskih komunistov.
— Mnogostevilne preiskave.

— Pariz, 8. decembra. (Izv.) Policija je na ukaz notranjega ministra izvršila zadnje dneve mnogostevilne preiskave v lokalnih komunističnih organizacij v Parizu in v predmestju. Pri tej priliki so prišli policiji v roke važni dokumenti, ki kažejo, da so komunisti organizirali državni prevrat. Policija je včeraj zaprla veliko število komunistov. Število aretiranih znaša po vsej Franciji nad 800. Agence Havas objavljala daljše oficijelno poročilo, ki med drugim velja, da je minister notranjih del odredil izgon 60 inozemskih v Parizu bivaločih komunistov. Ti komunisti so bili že poginili čez mejo. Med izgnanimi je 43 Italijanov, 6 Poljakov, 7 Perzijancev in po 1 Jugosloven, Švicar, Šved in Nemec.

— Pariz, 8. decembra. (Izv.) Listi zelo obširno poročajo o vladni akciji proti komunistom. Rezultati prvih preiskav se nanašajo samo na Ljenuovo politično šolo v Bobignyju, kjer so aretirali 7 inozemcev, ki so bili oboroženi. Republiški odbor je snoči priredil ministrskemu predsedniku Herriotu banket. Predsednik banketa Chaumete je naglašal, da republikanci ne čujejo niti klerikalizma, niti boljševizma. Za njim je povzel besedo ministrski predsednik Herriot. V svojem govoru je naglašal, da spoštuje vse veroizpovedi, če se omejujejo samo na svoje verske stvari. Od vsakega pa bo zahteval spoštovanje zakona. Glede boljševizma je ministrski predsednik izjavil, da je trdno odločen voditi borbo proti boljševiški nevarnosti. Ta v Franciji v resnici obstoj. Boljševizem so v Francijo zanesli inozemski delavci. Vlada vori vse, da uduši boljševiško propagando.

POLOŽAJ PO VOLITVAH V NEMČIJI.

— Berlin, 9. decembra. (Izv.) Novoizvoljeni državni zbor se sestane 4. januarja 1935 k prvi plenarni seji. Splošno politična javnost ugotavlja, da se v poznejšem času pritegnejo k sodelovanju tudi socialni demokrati. Važno zunanje-politično vprašanje — izpraznitev koelnškega ozemlja — sili stranke k predrini taktiki. Volitve same niso prinesle razčiščenja in najvažnejših političnih problemov. Gotovo je dejstvo, da so glasovi republikanskih političnih skupin in znatno napredovali, ni mogoče pa

tudi prezreti dejstva, da so skupine nasprotnih tendenc precej pridobile tako, da je sestava čisto republikanske večine zelo težavna in nemogoča. Položaj je v splošnem po volitvah postal nejasen.

Obtožba generala de Bona.

— Rim, 8. dec. Boj opozicije proti fašizmu je vedno silnejši in strastnejši. Mussolini se zaveda svojega položaja, zato pa je napel v senatu vso svojo govorniško moč in dosegel glasovanje, ki je sicer trenutno zanj dovoljno ali ki ne predstavlja nikakega uspeha dobre vrednosti. Senat je odobril Mussolinijevo notranjo politiko z 206 glasovi, proti je bilo 54 glasov, 37 senatorjev pa se je vzdržalo glasovanja. Il Mondo pravi, da je rezultat glasovanja pravzaprav tak-le: 174 za vladno, 54 proti, 37 vzdržanih in 34 zahvalnih glasov. Mnogo senatorjev sploh ni bilo blizu, izmed vzdržanih glasov zveni skoro soglasni »ne« in tudi med onimi, ki so bili sploh odsotni, je najbrže večina za glasovanje proti vladi pa si ne upajo še z besedo na dan. 34 novih senatorjev se je zahvalilo vladi za imenovanje. Vseh senatorjev je bilo okoli 420, odsotnih je bilo sploh nad 100.

Mussolini se je branil v senatu, kolikor je mogel, in napovedal celo nastop boljševiške dobe, ako bi se zrušila fašistična vlada. Nasproti temu pravijo opozicijski listi, da večja nevarnost ne obstoji v komunizmu, marveč v zavlačevanju restavracije polne moralne državne avtoritete s strani fašizma. Mussolini rad povzdiga normalizacijo, ali dejstva govore drugače.

General Balbo se je blamiral s svojo tožbo proti listu »Voce Repubblicana«, ki je bil oprošten in Balbo mora plačati velike stroške za svojo visoko milico šaržo je izgubil.

Sedaj je na vrsti general De Bono, proti kateremu je podal ovadbo v senatu odv. Donati, ravnatelj popularnega glasila »Popolo«, da je šel na roko morilec Matteottija, da je ustanovil »čeko«, ki je izvrševala napade, da je dal spravitelj pri sebi kravato obkroženo umorjenega Matteottija, da je rimska kvestura vse vedela pa ni zasledovala morilec — zato zahteva Donati, da uvede senat proti generalu Del Bono, bivšemu gen. ravnatelju javne varnosti, sodno postopanje.

— Rim, 9. dec. — Obtožba, ki visi nad senatorjem De Bono, zahteva njegovo aretacijo in preventivni zapor. O tem ni dvoma.

Štaterska Samostojna kmetijska stranka za skupno napredno fronto.

Glavni odbor SKS za mariborsko oblast je imel dne 6. t. m. v Mariboru sejo, na kateri je razpravljalo o političnem položaju in o stališču Samostojne kmetijske stranke pri bodočih volitvah. Razpravo je vodil predsednik dr. Bogumil Vošnjak. Bivši poslanec Josip Drogenig je prečital izjavo, podpisano od najuglednejših somišljenikov SKS v mariborski oblasti, v kateri se izrekajo proti diktaturi vodstva SKS v Ljubljani in proti kandidaturi Iv. Puclica v mariborski oblasti. V tej izjavi se glasila med drugim: »Dasi je SKS v prvi vrsti stanovska kmetijska stranka, vendar je predvsem tudi narodna in državna stranka, ki neče pod nikakim pogojem sodelovati s politiko, ki jo delajo radičevci in klerikalni separatisti. SKS ne sme pozabiti, da je v odlični meri založila vse svoje sile pri ustvarjanju državne ustave, s tem za vedno utrdila našo jugoslovensko skupnost ter posebno z vso vneto pomagala položiti temelje mariborske samouprave. Zato smatramo za svojo dolžnost, da iz teh razlogov in glede na narodno jugoslovensko in samoupravno smer, naše obmeje, še vedno v narodnostnih bojih stojajo pokrajine pri predstojajočih volitvah — varovaje svojo popolno strankino samostojnost — sodelujemo s strankami, ki imajo iste poglede na obstoj in ureditev naše kraljevine.« — Vsi, ki so to izjavo, ki jo je prečital g. Drogenig, podpisali, so nato zapustili sejo ter se v gostilni pri »Črnem Orlu« konstituirali kot neodvisno vodstvo SKS za mariborsko oblast. Novi odbor SKS za mariborsko oblast tvorijo tiste gospodje: Ivan Janžekovič, posestnik v Lajterspergu, predsednik; dr. Bogomil Vošnjak v Mariboru in Jakob Zemljik v Zgornji Radgoni podpredsednika; Fran Korošec v Zgornji Radgoni, Drago Lingelj v Rušah, ing. Ferdo Lupša, ing. Franjo Pahernik v Vuhredu, Ivo Gregorc v Vratjem vrhu, Andrej Roškar v Cvenu, in Josip Drogenig v St. Jurju.

— Volilni manevar ali neopreznost? Na drugem mestu priobčujemo zanimive odstavke iz članka, ki ga prinaša glasilo češkoslovaških klerikalcev. Črna reakcija lansira v inozemstvo vesti o predstojajoči revoluciji v Jugoslaviji in ne prikriva možnosti, da pade odločitev o nadaljnjih usodi naše države še pred volitvami, torej izvenparlamentarnim, revolucionarnim putem. Še značilnejši je članek v glasilu češkoslovaških komunistov »Rude Pravce«, ki piše pod naslovom »Jugoslovanska monarhistična kamarila proti Radiću«, da so se začeli Hrvati in Slovenci v Jugoslaviji upirati absolutističnemu režimu srbske aristokracije in buržoazije. To ni samo boj proti vladi, piše »Rude Pravce«, nego tudi boj proti državi. Ta borba ima namen, uničiti monarhijo in postaviti na njeno mesto republikanski

ma, ker so določbe kazenskega postopanja jasne. Senatni predsednik bi moral izvesti ukaz za aretacijo, potem bi mu lahko, ako bi bilo primerno, dovolil začasno svobodo. Da se pa izda tak ukaz, treba sestanka vseh članov dotične senatske komisije in večine 5 članov. (Svoj čas je bil senator Nasi zaprt v svojem stanovanju).

BOLJŠEVIŠKA PROPAGANDA NA ČEŠKOSLOVAŠKEM.

— Praga, 9. decembra. (Izv.) Nekateri listi objavljajo, da so politične oblasti odkrile dobroznanstvo boljševiške propagande, ki se je raztezala na vse ozemlje Češkoslovaške republike. Propagando je podpirala ruska sovjetska vlada. Osem oseb so prišli, glavni vodja je pobegnil v Moskvo.

ODNOŠAJI MED AVSTRIJO IN ČEŠKOSLOVAŠKO.

— Dunaj, 8. decembra. (Izv.) Na svojem potovanju v Rim se je zunanji minister dr. Beneš sestel na Dunaju z vodilnimi političnimi faktori Avstrije. Zastopnikom tiska je dr. Beneš kratko izjavil, da se je že večkrat posvetoval in pogajal z zunanjim ministrom dr. Matajo. Prepičan je, da bo dr. Mataja nadaljeval od prejšnje vlade začeto politiko. Poset je moral odgoditi. Dunaj poseti takoj, ko se za to nudi ugodna prilika. Glede boljševiške propagande je dr. Beneš izjavil: »Blíža se konec boljševizma v vsej Evropi.«

KONTROLNA KOMISIJA ZA POLGARSKO.

— Beograd, 9. decembra. (Izv.) Današnja »Politika« javlja iz Rima, da bo svet Društva narodov morda jutri razpravljalo o izvotitvi članov kontrolne komisije za razorožitev Bolgarske. Italija in Češkoslovaška imata predlagati našo državo kot vodilno članico te kontrolne komisije. Pri tem je treba rešiti še drugo vprašanje, ki je je stavila Anglija, to je, ali je potrebna soglasnost pri volitvi članov kontrolne komisije. Računajo, da zahteva Anglija povzročiti, da bo naša država izvoljena za vodilno članico kontrolne komisije.

— Rim, 9. decembra. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčič prispe jutri v Rim, kjer ostane do konca tega tedna. Za tem namerava zunanji minister odpotovati v Pariz, kjer se sestane s ministrskim predsednikom Herriotom.

Politične vesti.

sistem. Centralistična ureditev države se mora umakniti federalistični, v kateri bi prišlo na svoj račun narodne manjšine. Temu pokretu se je pridružila še Radičeva propaganda sovjetskega sistema. Radiću se je pridružil na čelu Slovencev tudi dr. Korošec, ki je izjavil, da so zadnji dogodki tako vplivali na razpoloženje volilcev, da se je pojavil med njimi republikanski duh, ki je silnejši od Radičevega republikanizma. Z Radičem gre tudi srbska demokratska stranka in Spahovi muslimani. Pašić skuša s svojimi pristaši razbiti močno opozicijo bloka, v prvi vrsti HRSS, ki mu je najbolj nevarna, ker se ji je posrečilo pridobiti hrvatske kmete za sovjetsko idejo, kar vpliva tudi na slovenske in muslimanske kmete. Zato hoče Pašić razpustiti HRSS, kar se mu pa ne posreči, ker je Radić pripravljen tudi na to eventualnost in bo znal v tem slučaju obračunati z današnjimi vladodržci drugače. Dalje piše komunistično glasilo o dogodkih na beogradski univerzi in sklepa članek z ugotovitvijo, da so to simptomi predstojajoče državljanske vojne v Jugoslaviji. Težko gnetno stanje prisili kmetске mase, da bodo pozdravile devizo Radičeve propagande: vlada delavcev in kmetov! Nove volitve obetajo navzlic vsem persekucijam zmago Radića in opozicije. Sovjetska ideja zmaga tudi v Jugoslaviji. — Ker je jasno, da lansirajo v inozemstvo te vesti o boljševiziranju Jugoslaviji naši prevratni elementi, je mogoče samo dvojce: ali gre za volilni manevar, ali pa so ti elementi tako nepravilni, da v inozemskem tisku ne skrivajo svojih pravih namenov. V obeh slučajih morajo biti vodilni krogi v Beogradu zelo previdni in opretni, ker imajo opraviti z zagreženimi političnimi nasprotniki, ki so zmogni vsega, samo da se polaste državne krmila.

— Češkoslovaški tisk o naših volitvah. Češkoslovaški tisk se zelo zanima za predstojajoče volitve v Jugoslaviji. Oficijelna »Češkoslovaška republika« je priobčila v sobotni številki uvodnik pod naslovom »HRSS«, v katerem govori o položaju Radića in njegove stranke. Radića in HRSS imenuje sfinjo jugoslovanskega političnega življenja in mu očita, da dela državi ves čas po prevratu velike notranje in zunanje težkote. Njegovi ekstremni in utopistični cilji so ga držali vedno v opoziciji naspram realni in v marsičem konservativni politiki jugoslovanskih vlad. V njegovih ekstremih so ga podpirali večkrat tudi zapadno-evropski politiki, ki so verjeli Radičevim slavošpevom o visoki kulturni stopnji hrvatskega seljaka. Program HRSS stoji pod velikim vplivom marksističnega in anarhističnega socializma. Sam Radić oznanja zgodovinski materializem. Za politično ekonomijo se Radić niti v teoriji, niti v praksi ne zanima posebno, on je v prvi vrsti politik. Ni mu ležeče na

tem, da dvigne ekonomsko stanje hrvatskih kmetov, marveč misli, da se ta položaj zboljša, če doseže svoje zgolj politične cilje. On zahteva samoodlobo narodov, republikansko obliko države, direktno vlado ljudstva in politični pacifizem napram inozemstvu. Poleg tega je napačno Radičovo naziranje, da more kmetijski stan živeti sam zase in doseči svoj cilj brez sodelovanja drugih stanov. Zato Radić odbija od sebe inteligenco, ki se mu zdi preveč egoistična. Povodoma nove izborne kampanje namerava realizirati svojo staro idejo, da se sporazumi s Srbi na ta način, da jih direktno pridobi za svoj politični program. Zato agitira v nekaterih krajih Srbije za svojo stranko, ne da bi se zmenil za srbske zemljoradniški stranko. Sumadije se Radić izogiblje. Zdi se, da je nastopila nova bojna fraza za HRSS. — Klerikalni »Lidove Listy« priobčujejo senzacionalni članek pod naslovom »Jugoslavija pred revolucijo«. List omenja, da je članek posnet iz originalnega poročila in trdi, da si hoče Pašić-Pribičevićeva vlada že sedaj zagurati zmago pri volitvah. Pri predstojajočih volitvah mora biti rešeno vprašanje avtonomije in revizije vidovdanske ustave ali centralizma. Centralizem bo sta brani samo Pašić in Pribičević (?). Vse druge stranke (?) zahtevajo avtonomijo, preureditev Jugoslavije v federalistično državo in morda celo republiko. Republikanska ideja pridobiva čedalje bolj na terenu ne le na Hrvatskem, nego tudi v Dalmaciji in Sloveniji. V takih razmerah bo volilni boj zelo oster. Trezni politiki se boje, da bi utegnili kulminirati ta borba v revolucijo. Teror sedanje vlade nudi zelo ugodna tla za revolucionarni pokret. Omadina je že sedaj revolucionarna in bo nastrastnejši agitator za revolucijo in ljudsko republiko. Volitve po kažejo, dajli bo Jugoslavija centralistična država, federativna monarhija ali republika. Lahko pa se to odloči še pred volitvami.

Zo ti je užitek:

Mirim čokolada!

Velik požar v „Strojnih tovarnah in livarnah“.

V nedeljo jutraj okoli pol 7. je izbruhnil v tovarni Zbarkar na Dunajski cesti št. 48 velik požar, ki je bil k sreči še pravočasno opažen. Nekako ob tem času sta prispele v tovarno strojnišni Cedilnik in pomočnik Zmdaršič in sta opazila, da je streha srednjega dela tovarne v plamenu. Požar, ki se je z nagljo širil, je zavzel že velik obseg. Cedilnik je takoj obvestil vratarja Lanferja, ta pa telefoničnim putem požarno brambo. Na lice mesta sta takoj prispeli postovojna in poklicna požarna bramba iz Ljubljane pod vodstvom mestnega gerenta g. Josipa Turka in ravnatelja g. Barleta ter prostovoljno gas. društvo iz Šiške. Zdrženji gasilci so takoj stopili v akcijo. Motorna brigadna je začela brezhibno delovati ter je metala mogočne curke vode na streho. Ogenj se je medtem že razširil na podstrešje transmitskega oddelka na eni ter ekspedicije na drugi strani. Po napornem skoraj dve uri trajajočem delu so gasilci oženi popolnoma omejili in udušili. Pri gašenju je bil poklicni gasilec Ivan Indoli lažje poškodovan na roki. Kasneje je bil prepehjan v domačo oskrbo. Ogenj je bil lokaliziran že okoli 9. ure, vendar so gasilci ostali skoraj do pol 11. na požorišču.

Kakor se je ugotovilo, je ogenj nastal vsled kratkega stika električne žice, ki gre tik ob strehi. Goreti je začelo že v soboto okoli 23. in sicer se je najprej vnelo bruno na podstrešju, od tu pa se je požar nagloma širil na podstrešje, kjer je bila shranjena ogromna množina lesenih modelov. Vsled suhega lesa — nekateri modeli so bili shranjeni že nad 25 let v podstrešju — se je požar širil še z večjo nagljo in do jutra je bil že ves prednji del strehe v plamenu. Kakor je omenjeno je ogenj uničil vse modele, dalje je zgorela streha srednjega objekta, kjer je umoren tudi strop. Stroji v tem objektu so ostali nepoškodovani vendar je obratovanje onemogočeno. Transmitski oddelak, ekspedicija in livarna so ostali nepoškodovani in danes tovarna že obratuje. Škoda je zelo velika, ker predstavljajo zgoreli modeli ogromno vrednost, vendar je krita z zavarovalnico.

Požar je izbrlil ključavničar Ivan Benkovič, ki si je prihlstil uro delovodje Vladislava Čergona. Ko so namreč našli iz tovarne pohištvo, je padla Čergonova ura na

ta, Benkovič pa jo je pobral. Pri Benkoviču, ki je bil aretiran, so našli na domu tudi več brošur in lektenih predmetov. Izročil je bil sodišču.

Da pišejo vsi diplomati

s svinčnikom »PENKALA«, ne bi pisali tako željivo in bi že zdavnaj ustvarili večni mir na svetu. Kajti pisanje s svinčnikom »PENKALA« stvarja dobro razpoloženje. On je eleganten, vedno zaojstren, čist in vedno pripravljen. — Vsaka papirnica jih ima na prodaj po Din 15.—, luksuzne izdelave v raznih barvah po Din 20.—. Istotako tudi originalna zlata naliv-peresa »PENKALA«. VIII. 134/T

Vaša kolesa

prenoviti, emailirati in poniklati kakor tudi stroko no shraniti pre-ko zime Vam oskrbi ceno 6848

tvrdka J. GOREC

Palata Ljubljanske kreditne banke in Gospodstva 14

Iz Maribora.

—m Poroka. V Hrastniku se je poročil učitelj Milan Roš, znan narodnjak in pristasi demokratske stranke z gđc. Silo Vastičevo iz Hrastnika.

—m Dva samomora. Dne 4. tm. se je St. Petru pri Mariboru obesil trgovec Henrik Primuž iz Maribora. Nesrečnež, ki ga je našel obesnega neki kmet, je izvršil samomor radi ponesrečenih spekulacij. — Istega dne se je v gozdu posestnika Patelinška obesil 58letni dninar Pavel Reisman, doma iz Sv. Marije. Bil je že dalje časa brez dela.

—m Zaprisega mariborskega župana. Zaprisega novoizvoljenega župana in podžupana se vrši v smislu § 29 mestnega statuta v sredo 10. tm. ob 18. in sicer v dvorani mestnega magistrata.

—m Svetovni popotnik v Mariboru. V petek je prišel v Maribor pešpotnik Carl Steppinger iz Luksenburške, ki potuje okoli sveta. Kakor znano je Central-Touring Club v Bruslju razpisal 350.000 zlatih frankov nagrade, ki jo prejme oni, kateri prehoči peš 62.000 km in po ladji 27.000 km do 8. junija 1935. Tega tekmovanja se je udeležilo 19 potnikov, med njimi tudi Steppinger. Dosedaj je mož prepotoval 11.910 km.

Dame, pozor!

na serijo izgotovljenih družinskih toalet, damskih kot dekliških. Zadnji pariski modeli. — Cene osakumar doseljive.

MODNI ATELJE M. ŠARC, Kongresni trg 4, 1. nadst.

— Očka Triglav. mamica Ojstrica in striček Kum se bodo v najkrajšem času pogovarjali v »Mladem junaku«. Kdor jih hoče poslušati, naj sporoči svoj naslov upravi »Mladega junaka« Ljubljana, Poljanski nasip 10.

— Se za 2000 let zadostuje množina premoga, pa že hite interesi za nakupom črnega diamanta, koliko bolj je treba hite ti z naročbo pri listu »Preroda« (s prilogo »Zdravje«), ker se bo isti tiskal v omejeni nakladi. — Uprava »Preroda«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Za nakup božičnih daril

po izredno nizkih cenah se priporoča manufakturna trgovina JOS. SNOJ, Prešernova ulica

— Važna ugotovitev. Da je Noe čital v mladosti »Mladega junaka«, kasneje pa »Preroda« in okusil priste brezalkoholne soke, se gotovo ne bi bil nikdar upjalil.

— Mars se je zopet približal zemlji? Kakor doznavamo iz verodostojnega vira, bosta lista »Preporoda« (s prilogo »Zdravje«) in »Mladi junak« v bodočem letu postala še bolj zanimiva in privlačna, da se že prebivalci Marsa zanimajo zanj. — Uprava »Preroda« in »Mladega junaka«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

— Dober svet. Svetujemo Vam, da z novim letom naročite »Preroda«, ki bo prinašal stalno prilogo »Zdravje«.

7528

Potri globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, da je vsemogočni Bog poklical k sebi našo zlato mamico, staro mamico in tačo, gospo

Klementino Sesiak

v nedeljo ob polu 12. ponoči. Pogreb naše zlate memice bo v torek, 9. t. m. ob dveh popoldne iz hiše žalosti, Silešiška ulica 7. V Ljubljani, dne 9. decembra 1934.

Paldi Abačič roj. Lesjak, hči. Ivan Abačič ing., zet. — Marija, vnukinja.

Senzacionalno razkritje.

Nemški načrti po zmagoviti vojni: Napad na Avstrijo. — Razbitje Avstrije. — Slovenske pokrajine — reichslande. — Namestnik — nemški kronprince.

»Berliner Tageblatt« je pretekli petek priobčil pismo, ki ga je dne 6. maja 1918 pisal bivši nemški poslanik pl. Kemnitz bivšemu nemškemu prestolonasledniku Frideriku Viljemu. Pismo je vezelanimivo zato, ker nam izdaja tajne načrte, ki so jih imeli Nemci za slučaj zmagovite končane vojne. Interesantno je, da je bila Avstrija tudi v tem slučaju zapisana smrti.

Kemnitz povdarja, da deluje Vatikan z vsemi silami na to, da bi s pomočjo katoliške Poljske in habsburške Avstro-Ogrske razbil protestantsko Nemčijo in preganjal s prestola protestantske Hohenzollernce. Ako se hoče preprečiti ta načrt, je treba takoj napasti Avstrijo in jo pobiti na tla.

Kemnitz pravi: »Čim je vojna končana, in čim se pojavijo prvi znaki, da išče Dunaj stike s Parizom in Londonom, se ne smemo čisto nič obotavljati, marveč moramo takoj, še predno sta si pomagali Francija in Rusija, udariti kakor blisk z jasnega neba na Avstrijo in napraviti konec nemškemu vprašanju.

Z zapadno Galicijo združena Poljska se za večne čase v personalni uniji spoji z nemško cesarsko krono. Vse baltičke pokrajine se pripojijo Prusiji.

Takisto prideta pod Prusijo tudi avstrijska Slezija in Moravska. Severni del Češke dobi Saksonska, jugozapadno Češko s Salzburško in Tirolsko pa Bavarska, ki za to odstopi okraj Schwaben, Virtemberški.

DALMACIJO, HRVATSKO IN BOSNO ODSTOPI NEMCIJA NEODVISNI MADŽARSKI, KI SE NATO LAHKO, KAKOR JI SRCE VELEVA, ZABAVA Z JUGOSLOVENI.

Vzhodno Galicijo in maloruski del Bukovine dobi Ukrajina, ostanek Bukovine pa Rumunija.

Italijanski del Tirolske in Albanijo, toda brez Primorja in Istre — naj imajo Italijani.

IZ ZGORNJE IN NIŽJE AVSTRIJSKE IN ALPSKIH DEŽEL (STAJERSKE, KRANJSKE, KOROŠKE IN PRIMORSKE SE NAPRAVI ZELO SVOBODNO UPRAVLJANO »DRŽAVNO POKRAJINO« (REICHSLANDE) Z VSAKOKRATNIM NEMŠKIM PRESTOLONASLEDNIKOM KOT CESARSKIM NAMESTNIKOM.

Dunaj postane druga prestolnica države in garnizija tretje gardne divizije. Ta vojna proti Avstriji bo ne samo lahka, marveč tudi pri nemškem narodu izredno popularna...

Radovana sinje morje krtje sa lopudskih do tri sta junaka, s Karlom petim, koji pohrlise pram Tumisa na nesretnu vojno, s čega vica stri sta udovica na Lopudu u crno se zavi a plač njihov i cvljenje gorko uspomenom i dandanas ječi.

S kapetanom so propadle tudi ladje, ki so bile družini premoženje in zaslužek. Tako so ostali otroci bedne sirote. V hčerko Zorko se je zaljubil mladi plemič Milovan, ki jo hoče odpeljati s seboj v Italijo in tam srečno živeti. Zato pobegneta na otok sv. Andreja, da ju tam pater poroči, a bratje gredo za njima v burni noči, ju dohitijo, vzamejo sestro a v boju je padel mlajši brat in zjutraj pripeljejo sestro in mrtvega brata in Lopud. Sestra pride pred ljudsko sodbo in odvzamejo ji »crven-kapu«. Menih, ki nastopi, prosi za nesrečno deklico in jo vzame v svoje varstvo. Ona pa samo misli, al se je srečno rešil njen Milovan in prosi meniha:

»Riešite me i budućih grieha, jer ču griehiti, ako ljubav grieh je.« Tako se konča pesem Preradovičeva o lopudski sirotici.

Lopudska sirotica. Premijera te Vilharjeve opere se vrši v četrtak dne 11. t. m. v opernem gledališču. Opera je nastala in jo dirigira kapelnik g. Niko Stritof, režira pa g. Pavel Debevec. Posamezne vloge so sledeče zaseden: bratje ribiči. Vlaho — Zupan, Niko — Cvečič, Ivo — Mohorič, Mara njih sestra — gđica. Rozumova, knez Lovodviko — Jiranek, Don Mavar — Zathay in Marija Orsola — Thierry-Kavčnikova. Prva devojka je Ribičeva in druga Jeromova, mornar Perko. Prvo in drugo dejanje se godi na otoku Lopud, tretje na obali otoka Sv. Andreja, vse okoli leta 1580. V operi nastopajo nune in redevniki ter mornarji in ljudstvo.

Fran Serafin Vilhar, 70 letnik. Znam in priljubljeni skladatelj F. S. Vilhar je postal 70 letnik. Narodno gledališče v Ljubljani proučilo zajedno s slovenskimi pevskimi zbori nega 70 letnico v četrtak, dne 11. t. m. ob pol 8. zvečer v operi z uprizoritvijo njegovega dela »Lopudska sirotica«, ki se ta večer prvič izvala na našem odru. Pred nekoliko leti se je s prav lepim uspehom izvala na zagrebškem odru. Krasen libreto je napisal pesnik Hasanaginica — profesor Ogrizović, glasha na se odlikuje po lepih, pestrih melodijah. Uprava želi, da občinstvo v velikem številu posesti predstavo ter tako počasti svojega jubilarja, ki ima za svoj petni pri nas in v Hrvatski brez dvoma velike zasluze. Skladatelj Vilhar se osebno udeležil premijere svoje opere v Ljubljani.

Janko Kernsk: Izbrani spisi za mladino. Priredila Fran Erjavec in Pavel Fleer. Z risbami okrasil Anton Mojmir Kos. V Ljubljani 1924. Natisnila, izdala in založila Učiteljska tiskarna. Str. XCV+416. Cena eleg. vezani knjiž. Din 60. Janko Kernsk je eden onih naših klasikov, ki ga bo prebiral staro in mlado še dolgo, dolgo z največjim užitkom, ko bodo mnogi drugi, katerih imena se trenutno bleste na polju našega slovstva, že davno pozabljeni. To nam dokazuje dejstvo, da je večina njegovih zbranih spisov že davno pošla. Njegovi romani in povesti so še vedno najbolj priljubljene čtivo našega občinstva in njegove klasične slike in črtice je v naši literaturi še do danes malokdo dosegel. Prav hvaležni moramo biti zato Erjavcu in Fleerju, da sta pri svoji znameniti mladinski izdaji naših klasikov posegla že sedaj po tem našem pisatelju ter ga tako uvedla tudi med mladino, kateri je bil doslej skoro nedostopen. Urejen je ta zvezek, kakor vsi dosedanjti te zbirke. Uvaja čitatelja v spise obširni in nadvse skrbno sestavljen življenjepis z oceno pisateljevega dela, nato sledi antologija, razdeljena v pesmi, odlomke iz romanov in novel, povesti za ljudstvo, slike ter odlomki iz listkov in člankov, zaključuje pa delo zanimiv tolmach. Glede antologije je omeniti, da vsebuje nekaj sestavkov, ki jih v »Zbranih spisih« ni, glede življenjepisa in tolmacha pa, da vsebuje mnogo veleslovesnega, doslej še neobjavljenega gradiva, radi česar ima ta Erjavec-Fleerjeva izdaja velik pomen tudi za odraslo občinstvo. Knjigo je bogato in okusno, ilustriral akademski slikar A. G. Kos. Zaslužna založnica ji je pa preskrbelala tako zunanjo opremo, da lahko prištevamo to zbirko k najlepšim izdanjem našega povojnega književnega trga. Ker je cena glede na obširnost in opremo knjige izredno nizka, upamo, da bo občinstvo za Miklavža in za Božič pridno segalo po njej. Ze sedaj opozarjamo tudi na naslednji veleslovesni zvezek te lepe zbirke z naslovom »Starejša pesnica in pisateljica«, ki je že v tisku in ki bo obsegal naše glavne starejša pesnice in pisateljice do nastopa slovenske moderne.

Sokolstvo.

Sokolsko društvo v Šiški priredi v nedeljo dne 15. decembra t. l. ob 8. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma telovadno akademijo z bogatim telovadnim sporedom. Kot gost nastopijo prvič telovadci Murnikove šole, ki bodo izvajali dr. Murnikov telovadni ples po Beethovnovi »Turški korakčnici«. Kompozicija je vrhunec telovadne tehnike. Podrobni spored bo pravočasno objavljen.

574/n

Julijska Krajina. JUBILEJ NOVINARJA GGSP. MAKSA COTIČA.

V nedeljo je praznoval gosp. Makso Cotič, ravnatelj »Edinosti«, svoj 70. rojstni dan. Dolgih 35 let trdega novinarskega dela na vedno razgretim tržaškem ozemlju ima za seboj. Koliko bojev, truda, požrtvovalnosti, jeklene vstrajnosti, neomajne volje! Ravnatelj Cotič je deloval in deluje še danes pogumno in goreče za pravice slovenskega ljudstva. Razvoj »Nidnosti« je tesno združen z njegovim imenom. V političnem vrvenju je žel mnogo priznanja, ali čisto so leteli nanj tudi napadi, toda danes lahko s mirno vestjo gleda na svojo preteklost, v resnici polno dobrega stremjenja v splošno korist našega naroda. Slavljencu so čestitali v Trstu predstavniki uredništva in uprave, g. dr. Slavik mu je imenom tiskarne in lista izročil v spomin zlato pero; čestitka pa ravnatelju Cotiču ob njegovi 70. letnici tudi vse zaveden naš narod v Juljski Krajini. Tudi iz Ljubljane naj sprejme naše čestitke, združene z željo, da ostane še dolga leta tako čil in krepek kakor je danes!

Jugoslovenska parnika »Beograd« in »Marja« sta zadela na višini Orsere drug ob drugega. Prvi parnik je težko poškodovan. Potniki so skočili v morje, opremljeni z različnimi pasovi. Končno se je posrečilo spraviti parnik »Beograd« v red, na kar so se rešili potniki, ki so bili tri ure v vodi.

V Volčah na Tolminskem imajo italijanski otroški vrtec, ki ga poseča okoli 25 slovenskih otrok. Italijani vabijo otroke v vrtec, obetajo jim kosilo in igrače. Otroci se uče v vrtnu prepevati fašistovski »Giovinezza«, katero morajo peti tudi na cesti domov gredč.

Poročil se je v Bistrici sodnik gosp. dr. Hans Gogl z gosp. Rozamilo Znidaršičevo iz znane ugledne rodbine.

Gledališče v Gorici. V nedeljo dne 14. t. m. se vprizori v Gorici Cankarjeva farsa »Pohištvanje v dolini Šentflorjanske«.

Osebnost vest. Pred nekaj dnevi je napravil g. dr. Alojzij Rus, profesor slavistike na trgovski visoki šoli v Benetkah, na univerzi v Padovi doktorski izpit iz germanske filologije.

Colombo Ceylon Tea

127 T Marque speciale

Ljubljanska porota.

V Ljubljani, 6. dec.

Drugi tat.

Alojzij Gradišek, roj. 1. 1898 v Stahovici, po poklicu ključavničar brez stalnega bivališča, radi tatvine že dvakrat predkaznovan, je obtožen, da je poleti t. l. vzel Francetu Trobevskeu denarnico z vsebino Din 34.350; Jakobu Mihelinu iz zaklenjene hiše srebrno možno uro z verižico, par novih čevljev, stroj za striženje las in 300 Din gotovine, v skupni vrednosti Din 1125; Antonu Goljotu v Podgorju iz zaklenjene hiše 2 para uhovov, zlato žensko uro z verižico, zlato broško, več obleke 6 prstanov itd. v skupni vrednosti Din 230. Iz obtožnice posnemamo: Al. Gradišek je prišel dne 26. junija t. l. v gostilno Gregorja Pirša v Tuhinju za njim se je pripeljal lesni trgovec Fr. Trobešek z Vrhpolja, nekoliko napit. Gradišek je naprosil Trobeška, ako se sme prisesti k njemu na voz do Kamnika, kar mu je zadnji dovolil. Med potjo sta se ustavila že v par gostilnah. Ko sta se peljala proti Vrhpolju, je opazil Trobešek, da mu manjka listnica z 34.350 Din ter takoj obdolžil spremljevalca, ki pa se je delal hudu užaljenega ter predlagal, naj gresta nazaj pogledat. Med potjo pa je obdolženec nalašč spustil ključ na tla ter ga šel nazaj iskat, a se ni več vrnil, temveč je hitel v Kamnik, najel mototokista do Ljubljane, od tam pa se odpeljal z vlakom v Brežice, kjer je pod napacnim imenom Al. Urbanc z ukradenim denarjem razkošno živel. Ko so ga mesec dni pozneje otrožniki prijeli so dobili pri njem le še Din 3700.

Obtoženec trdi, da je listnico našel na vozu ker je Trobešek padla iz žepa in da je bilo v njej le 26.000 Din. Vloma pri Mihelinu in Goljotu pa sploh tajl, dasi so našli pri njem ukradene predmete, o katerih pa trdi, da jih je kupil od neznanca v neki gostilni v Kamniku. — Porotniki so vsa vprašanja potrdili, naka je bil Al. Gradišek obsojen na 3 leta težke ječe in na povrnitev škode in sodnih stroškov.

Obpravna proti tretjemu tatu L. Zibertu je bila na predlog njegovega zagovornika dr. Šušteršiča preložena, da se prišče obtoženčevu duševno stanje.

V Ljubljani, 9. decembra.

Danes se je pričela obravnava proti podzemnemu selepary Jos. Majerju. Ker pa je po prečitaniu obširne obtožnice zagovornik dr. Jelenc predlagal, naj se obravnava preloži, ozir. akti odstopijo Italiji, da se dožene obtoženčevu državljanstvo, je sodni dvor predlog sprejel, zato je današnje zasedanje sploh odpadlo.

DANES DANES DANES

Najnovejši film

Harry Piel

HARRY PIEL

HARRY PIEL

HARRY PIEL

HARRY PIEL

HARRY PIEL

Predstave na željo cenj. obiskovalcev ob 1/2 4., 5., 7. 1/2 9.

Pri vseh predstavah svira neskrayšan umetniški orkester.

Telefon 124 Telefon 124

Elitni

Kino Matica

Železniška nesreča v Rimskih toplicah.

Škode 250 tisoč dinarjev.

Včeraj dne 8. t. m. ob 14.15 se je pripetila v postaji Rimske toplice velika železniška nesreča, ki je sicer imela za posledico veliko materijalno škodo, ni pa zahtevala nikakih človeških žrtve.

Tovorni vlak št. 782, ki se je umaknil v tej postaji osebnemu vlakom št. 724, je po pasiranju slednjega izvozil iz 3. tira v smeri proti Laškemu. Vsed tega bi moral obstati iz smeri Laškega prihajajoči tovor. vlak št. 7731 pri uvoznem signalu. Ker pa je vlak 7731 prejel uvozni signal v legi stol, je prišlo v km 260,395 do oplaznenja vlakov 7731 in 782. Posledice so bile strašne; razbitih in razmetanih je bilo 7 vozov. Izmed teh 5 praznih, 2 pa naložena s premozgom. Razvnetega je bilo neznatno poškodovanih še 9 vozov. Oba tira sta bila zastavljena in radi tega se je preko nezdgodnega mesta vzdržalo osebni promet s prestopanjem potnikov. Oseboj pomožnega vlaka, ki je ob 16. uri pripeljal z Zidanega mostu, se je posrečilo ob 23.35 opustiti en tir, na kar se je na progi Rimske Toplice—Laško otvoril enotirni promet. Drugi tir očisti oseboj pomožnega vlaka iz mariborske delavnice do 13. naka bo dvotirni promet zopet odprt.

Na nezdgodno mesto tekom večera došla komisija je ugotovila, da je nezdgo pripisati nepravilnemu zaviranju tovnega vlaka št. 7731. Radi tega je bilo strojevodji nemogoče vlak ustaviti pred uvoznim signalom.

Naravnost čudežno je, da se je rešil vlakovodja vlaka 7731. Med rokovalcem zavore na službenem vozu je skočil iz vlaka en trenutek prej, ko je bil njegov voz popolnoma zdrobljen, medtem ko je stroho oseboj ostalo med razvalinami nepoškodovano.

Materijalna škoda se ceni na 1/4 milijona dinarjev.

Nočni in jutranji vlaki vozijo od nezdgodnega mesta s precejšnjimi zamudami.

Turistika in sport.

STANJE PRVENSTVA V BUDIMPEŠTI.

MTC	9	8	1	0	29: 6	17
FTC	10	5	4	1	21:16	14
Vasas	10	4	4	2	15:13	12
VAC	10	3	5	2	10: 9	11
Nemzeti	10	4	3	3	17:16	11
III. Bzk.	10	3	5	2	8: 8	11
Kispest	10	3	4	3	11:11	10
Törekv.	10	3	4	3	21:14	9
UTC	10	2	4	4	10: 9	8
Zuglo	10	3	1	6	10:17	7
BTC	9	0	5	4	7:13	5
Univ.	10	0	3	7	3:30	3

STANJE PRVENSTVA NA DUNAJU.

Rapid	9	5	1	3	23	15	11
Hakoah	9	4	3	2	18	14	11
Amateur	7	5	0	2	13	8	10
WAC	8	4	1	3	16	14	9
Simmering	9	4	1	4	19	17	9
Wacker	8	3	3	2	10	11	9
Admira	8	5	2	3	14	12	8
Vienna	8	3	1	4	12	13	7
Rudolfshügel	9	2	2	3	13	25	6
Sportklub	8	2	1	5	11	14	8
Slovan	7	2	1	4	11	17	8

Darujmo za sokolski Tabor!

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob osmih zvečer.

Torek, 9. dec.: zaprto.
Sreda, 10. dec.: Moč teme. Red F.
Četrtek, 11. dec.: Paglavka. Red F.
Petek, 12. dec.: Veronika Deseniška. Red C
Sobota, 13. dec.: Sumljiva oseba. Red B.
Nedelja, 14. okt. ob 15. popoldne: Močotni pristan, mladinska predstava. Izven:
ob 20. zvečer: Danes bomo tiči. Izven

OPERA.

Začetek ob 1/8. uri zvečer.

Torek, 9. dec.: zaprto.
Sreda, 10. okt.: Netopir. Red D.
Četrtek, 11. dec.: Lopudska sirotica. Red A
Petek, 12. dec.: zaprto.
Sobota, 13. dec.: Rigoletto. Red E.
Nedelja, 14. dec.: ob 15. pop.: Cavalleria rusticana, V vodnjaku, ljudska predstava ob znižanih cenah.

★ ★ ★

Lopud.

(K premijeri »Lopudske sirote«.)

Lopud in Lapad, kakor bi utegnil kdo misliti zaradi male razlike dveh črk. Lapad je polotok med Gruzem in Dubrovnikom, in je znan po svojih bogatih vinogradih in drhtečih gajih. Bil je od nekdaj ozko združen z Dubrovnikom in njegovo usodo. Toda stla Dubrovnik je ležala na morju in na otokih, ki obdajajo v polkrogu dubrovniški zaliv, in leže kakor napol potoljena vrsta gorskih grebenov nekaj streljajev oddaljen od obali. Najbližji otok je Lokrum, ki je znan po svetu vsled svoje čarobne flore. Leži tik pred mestom, da se lahko peljamo nanj s čolničkom. Za njim pa vidimo vrsto otokov, ki so bili znani že za rimskih časov pod imenom »clafiti« t. j. jejni otoki. Ze rimski geograf Plinius pise o njih in njihovi čudoviti flori. Prvi teh otokov se imenuje Kolocep, zadnji Laktidju. Na teh otokih leži mnogo stare zgodovine od srednjega veka do danes, od starih časov dubrovniške slave do njenega propada.

Sedmo torej v Gruzu ob 2. popoldne na parnik in peljemo se gledat to čudovito krasoto. Tri ure rabi lokalni parnik, da prevozi pot mimo njih tja do Stona. To je bilo vse nekdaj last dubrovniške republike, danes je naše in gotovo najlepši del naše obale ob Adriji. Po kratkem ovinku zavije naš parnik mimo zatonca na Kolocep, kjer vidimo lepo staro mestoce in okrog obali polno spominov iz onih časov, ko je Dubrovnik trgovač s svojimi ladjami in trgovci daleč po svetu. Tu in tam se pokažejo na lepem kraju ob morju ali v zatišju vinogradov razvaline pol razpadlega dvorca. Ako vprašamo, čigava je to posestev in zakaj leži tako v razvalinah, dobimo tale odgovor: svoj čas, ko še ni bilo parnikov in parobrodskih družb, je imel Dubrovčan svoje ladje, ki so brodirle daleč po Sredozemskem morju. Na otokih so imeli Dubrovčani svoje vile in dvorce in posesti; pa tudi ladijski kapitanji so imeli tu svoja domovja: kapitan se je vozil po svetu, družina pa je živela tu in čakala, da se je zopet vrnil. Otokani so imeli krasno življenje. Naenkrat pa je začela trgovina propadati, ladje niso imele zaslužka — in tudi dvorci so propadali. Družine so se izselile v mesto in posestva so ostala brez gospodarja, ker jih ni hotel nihče kupiti. V teh zapu-

Nad pristanom se dviga cerkvena in ob njej novo poslopje — ki kaže, da se naši Lopudčani pripravljajo za nove čase in hočejo na svojem otoku oživiti ljudski promet. Tu se je torej vršila povest o Lopudski sirotici. Snov je zgodovinska. Ko so šli Lopudčani l. 1541. kot najemniki v boj s Karlom V. proti Alfirem, se je končala ta ekspedicija tako nesrečno, da je 300 vdov obkolovalo smrt svojih mož. Ako pomislimo, da ima danes vse otok kakih 450 prebivalcev, si moremo misliti, kako obljuden je bil otok v tistih časih, pa tudi kako katastrofa je bila ta strašna izguba za ves otok. Razumljivo je torej, da je ostal ta dogodek ljudstvu v dobrem spominu, kar kaže narodna povest in verz, ki pripoveduje, da je plakalo »tristo udovica«. Vse to pa Lopudčani ni odvrnilo od morja, ki jim je bilo življenje in smrt. Tu se je pod vodstvom Marka Grimanija zblížalo ono ladjejeve Benečanov, Špancev in papeža Pavla III., ki mu je stopil pozneje na čelo don Juan d'Austria in je priporil z njim l. 1571. slajno zmago nad Turki pri Lepantu. Kakor vsi ljudje iz teh krajev, so Lopudčani ljubili svojo domovino in ji poklanjali v dar svoje zmage in darove. In sredi teh spominov živi povest o lopudski siroti. Povest pripoveduje o sirotah, več bratih in sestri, ki jih je zapustil kapitan, eden iz onih 300, ki so izginili v španski vojni kralja Filipa I. 1541, ko je plakalo 300 vdov za svojimi možmi. Sestra zvabi plemič, brata sta proti tej zvezi in ljudstvo jo obsodi. Te snovi se je lotil že Peter Preradovič. L. 1853. je pisal Kaznačiču, naj mu nabere podatkov, da bi bila stvar na zgodovinski podlagi. Preradovič se je dela lotil in lepo napisal dva speva — a pesmi ni dokončal.

Ko popisuje stari Lopud, pravi, da so tudi srca tu »od kamena...«
»gđje se krvca samo krvlju pere, i mož i puška čuvaju poštenje crven-kapa djevojačku štidnost...«

Tu na Lopudu so bili

»dvorl morskog kapetana, po menu Dragič-Radovana,

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic

Stev. 0 1 2 3
Din 5—10—17—36—

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz MAGGI-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo MAGGI-jeva zabela in ničesar drugega.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1924.

Ako bi Nemci zmagali...

Pretežna večina Hrvatov in Slovencev je že zdavnaj pozabila na čase, ko so gospodovali na Hrvatskem Madžari, v slovenskih pokrajinah pa Nemci. Da je ljudstvo, ki hitro in lahkomiselno živi, na to pozabilo, se ni čuditi, a da se tega več ne spominja inteligenca, to je presenetljivo. Res je sicer, da človek rad pozabi, ako se mu godi dobro, na težke čase, ki jih je preživel, redkost pa je, da bi mu spomin na te čase tako popolnoma izginil iz zavesti, kakor so pozabili Slovenci in Hrvati na dobo, ko je živel po njih hrbtni nemški in madžarski bič.

Vsproti tega se ni čuditi, ako se danes med nami le redko kdo zaveda, kaj bi bilo z nami Hrvati in Slovenci, ako bi se ne bilo zasukalo kolo zgodovine tako, kakor se je.

V tem oziru so nam nekoliko osvežila spomin razkritja »Berliner Tagblatt«, ki jih priobčujemo na drugem mestu.

Pismo poslanika Kemnitza bivšemu nemškemu prestolonasledniku Frideriku Viljemu ni sicer noben službeni spis, pač pa je dokument, ki podaja z vsoto odkritostjo načrte nemških državnikov in politikov za slučaj, da bi zmagala v svetovni vojni Nemčija.

Te načrte je ob izbruhu vojne v velikih potezah naznačil znani vsenemški publicist Teudt — »Nemčija od Belta do Adrije«, konkretnije obliko pa jim je dal Kemnitz v svojem pismu.

Ako so še med nami naivni ljudje, ki mislijo, da bi ostala po zmagovitih vojni za Nemčijo Avstro-Ogrska v svoji stari obliki, Kemnitzovo pismo jih je sedaj poučilo, da je bila habsburška monarhija brezpogono zapisana smrti, in naj bi se bila vojna končala tako ali drugače!

In kaka usoda je bila namenjena za slučaj nemške zmage avstrijskim Slovanom?

Poljaki bi prišli pod Prusijo. Češke zemlje bi bile razkosane. Moravsko in Stejzlo bi dobila Prusija, severno Češko Saksonska, južno Češko pa Bavarska.

Večina Jugoslovenov bi prišla pod madžarsko peto. Poleg Hrvatske, ki je bila že itak pred vojno trdo v madžarskih rokah, bi Madžari dobili še Bosno, Hercegovino in Dalmacijo, kjer bi nato lahko po mili volji žarili in palili, ker bi jih v ničemer več ne oviral Dunaj. Kakor bi se Hrvatov godilo v neodvisni madžarski državi, ki bi segala od Karpatov do Durmitora in Jadranskega morja, naj o tem premišljajo sami. — Vprašamo samo: Ali bi Madžari trpeli, da bi šest let rovarili Hrvati proti državi in zahtevali svojo »mirotvorno, človečansko, seljaško republiko? Ali bi bil Radić mogoč pod madžarskim gospodstvom?

In končno kaj bi bilo s Slovenci? Slovenske zemlje bi tvorile »državno pokrajino«, v kateri bi vladal nemški prestolonaslednik Friderik Viljem.

Vprašamo: Koliko šol bi bilo pri nas še slovenskih? Kje bi bila slovenska univerza, kjer slovenski vseučiliški profesorji? Ali bi se uradovale pri nas še slovenski, ali bi bil le eden Slovenec na vodilnem mestu? Ali bi gospoda Korosec in Prepeluh tekmovala med seboj, kdo je večji republikanec, ako bi sedel na stolu carskega nemškega namestnika N. cesarska visokost Friderik Viljem Hohenzollernski?

O tem bi naj razmišljala ona naša inteligenca, ki je nezadovoljna z današnjimi razmerami in pomaga rovariti proti naši državi. Morda jo vendar sreča pamet, da pride do drugih nazorov.

— **Spomenik kralju Petru.** Dne 14. t. m. se izvrši svečano odkritje spomenika kralju Petru Osvoboditelju v Varcar Vakufu. Pri odkritju bodo navzoči predstavniki vojaških in civilnih oblasti, odposlanci raznih udruženj in poseben zastopnik dvora.

— **Upravno sodišče v Celju in objava razsodb.** O tem predmetu piše »Trg. lista«. »Več javnosti! Z 1. 12. 1923, kmalu potem, ko je začelo poslovati upravno sodišče v Celju, smo v našem listu ponovno opozarjali širšo javnost na važnost razsodb tega sodišča in zahtevali, da se skrbi za njihovo objavo. Od naše strani smo storiili vse, kar je bilo mogoče. Priobčevali smo vse razsodbe bodisi dobesedno ali vsaj v obsežnejšem izvlečku, seveda kolikor sme jih dobiti na razpolago. Brez dvoma pa veliko zanimivih in za splošno jako važnih razsodb nismo dobili pred oči, ker jih večina interesentov smatra za popolnoma privatno zadevo in jih odteguje javnosti, dasti javnosti gotovo ne zanimajo imena, pač pa izvajanja, ki so važna za presojo, ali in v koliko se zakoni v Sloveniji pravilno izvajajo. Upravno sodišče v Celju razpravlja o vseh zadevah, ki jih oblasti v Sloveniji končnovaljivo rešujejo. Ore pri tem ali za tožbe vsled pomanjkljivega postopanja ali za tožbe vsled kršitve zakona. Razprava so sicer javne, vendar se jih razen direktivnih interesentov malokdaj kdo udeleži. Državna oblastva naravno ne gledajo z lepim očesom poslovanja upravnega sodišča, ker jim večkrat prekriža računa. Zato tudi

judikaturu nekako bagatelizirajo, vsaj drugače se ne more tolačiti mnenja nekaterih odločujočih faktorjev, za zaostajanje za naše razmere še vedno Budvinskihve publikacije in da bi bila publikacija razsodb celjskega upravnega sodišča odveč. Mi se ne strinjamo s tem stališčem, ampak želimo, da bi se razsodbe, če ne že v celoti, pa vsaj v izvlečku objavljale, da bi gospodarski krogi bili poučeni, kakšna je judikatura in kako upravno sodišče interpretira zakone.

— **Apeliramo vnovič na predsedstvo upravnega sodišča,** da ukrene, kar je potrebno, da bo tudi širša javnost poučena o njegovem poslovanju, oziroma o njegovi judikaturi.

— **Izvajanja so umestna in smo tudi mi mišljenja,** da razsodbe ne prihajajo dovolj do vednosti prebivalstva.

— **K reformi srednješolskega pouka.** Neki oče nam piše sledeče: Kako sem se razveselil, ko sem čital, da je gospod prosvetni minister izdal odlok, da se s 1. decembrom t. l. izvede reforma na srednji šoli in da se izenačita prva dva razreda v vsej državi. Danes smo že 7. decembra, a reforma se še ni izvedla. Kje je vzrok, saj nam je energija gospoda ministra dobro znana? Ali naj se naša uboga mladina v prvih dveh razredih še nadalje muči s poukom tistih jezikov? Imam otroka, ki obiskuje drugi razred realne gimnazije. Otrok je srednje nadarjen, a mu vzame pouk v latinščini toliko časa, da mu ne ostane za druge predmete toliko časa, da bi se jih dobro pripravil, torej tudi ne more biti splošen uspeh tak, kakršnega bi si želel jaz, a otrok tudi. Ali ni nemiseln, da se otrok muči z učenjem tujega jezika, ko se ni popolnoma dobro ustaljen v slovnici materinega jezika? In čemu je realnim odmerjen tako ptič čas? Mar smo mi Slovenci za to, da vzgajamo samo filozofe? Drugod ni tako in vendar imajo izborne moke, če tudi prično s tujimi jeziki v poznih letih razredih? In potem še nekaj. Če pogledam svojega otroka in večino njegovih součencev, vidim da so vsi slabotni. Kako naj bodo drugačni, saj jim ne ostane skoraj nič časa za izprehod, ko se morajo toliko ubijati s poukom tujih jezikov, a posebno še sedaj, ko tudi njihova telesna konstitucija ni taka, da bi prenesla večji duševni napor? Če bodo otroci v prvih razredih srednje šole manj obremenjeni z učenjem, se bodo telesno okrepili in bodo tudi pozneje lažje delali in jim bo pouk v tujih jezikih mnogo lažji.

— **Poštna in brzojavna šola.** Poštni minister je odredil, da se sprejmejo v poštino in brzojavno šolo v Beogradu poleg moških prosilcev naknadno tudi ženske osebe, ki izpolnijo naslednje pogoje: 1.) morajo biti državljanke kraljevine SHS; 2.) doviriti so morale najmanj 6 razredov gimn. ali realke; 3.) stare morajo biti 16 let, pa ne več kakor 25 let; 4.) morajo biti popolnoma zdrave telesno in duševno, brez telesnih nepravilnosti in napak, kar morajo dokazati s izpričevalom državnega zdravnika; 5.) morajo biti lepega vedenja. Izpolnitev navedenih pogojev je treba dokazati s predpisanimi izpričevali pristojnih oblasti, in sicer za 1.) s potrdilom o državljanstvu (domovinski list), za 2.) z zadnjim šolskim izpričevalom; za 3.) z rojstnim ali krstnim listom; za 4.) z zdravniškim izpričevalom; za 5.) z uradnim izpričevalom. Prosilci, kateri ne pridejo naravnost iz šole, morajo predložiti poleg tih navedenih potrdil in izpričeval tudi potrdilo pristojnega oblastva (občinskega urada) o poslu, s katerim so se bavili od časa izstopa iz šole pa do sedaj. Prijave s predpisanimi in pravilno kolokvanimi listinami vred morajo naknadni prosilci poslati priporočeno do 15. decembra t. l. poštni in brzojavni šoli (Poštansko-telegrafska šola) v Beogradu. V prošnji mora biti označen natančen naslov prosilca, da mu bo vodstvo šole lahko sporočilo, ali je sprejet ali ne. Šola traja dve leti. Po končani študiji in po napravljeni izkušnji bodo imenovani za pripravnike II. kategorije. Siromašni gojenci, kateri dokazujejo svoje siromaštvo s potrdilom pristojnega oblastva (občinskega urada), bodo dobivali državno podporo, in sicer učenci iz Beograda največ 400 Din, učenci iz drugih krajev države pa po 800 dinarjev na mesec. Zato pa bodo morali služiti po dokončani šoli v poštni in brzojavni stroki dvakrat tako dolgo, kakor dolgo so dobivali podporo. Višino podpore bo določil strokovni svet. Vsi naknadno sprejeti učenci se morajo javiti dne 20. decembra t. l. ob 8. zjutraj pri upravniku poštnih in brzojavne šole (v palači poštnega ministrstva). Tam jih bo tudi precej pregledal šolski zdravnik.

— **Odlikovanja vseučiliških profesorjev.** Nj. Vel. kralj Aleksander I. je podpisal veliki ukaz o odlikovanju vseučiliških profesorjev. Med drugimi so odlikovani: z redom sv. Save I. razreda univ. prof. in predsednik prosvetnega odbora Urošević, z redom II. razreda: univ. prof. dr. Tihomir Gjorgjevič, dr. Čedomir Mirovič, dr. Nikola Vulič, dr. Fran Dačian in dr. Ferdo Sisić, z redom III. razreda dr. Gjorgje Jović, dr. R. Burian, dr. Vi. Corović, dr. Milan Vasić in dr. Viktor Novak, vsi iz Beograda, dalje dr. Gi. Szabo, direktor muzeja v Zagrebu, dr. Milan Prelog, dr. Branko Vodnik, dr. Artur Schneider in dr. Gi. Nenadić in drugi.

— **Odlikovani šolniki.** Z redom sv. Save V. razreda so odlikovani vpokojeni učitelji: Josip Cepuder, Jakob Furian, Janez Levec in Františka Zemmel, vsi v Ljubljani.

— **Za inšpektorja državnega honorarstva** je imenovan dr. Nikola Vukšanović, bivši ravnatelj državne zbirnice v Karagorjevu. To je novo službeno mesto pa v budžetu ministrstva poljoprivrede za obseženo.

— **Za vojaške službe.** Za pomočnika komandanta celjskega vojnega okroga je imenovan podpolkovnik Alfons Zerjav.

— **Iz državnega shajha.** Imenovan je pri okrožnem agrarnem uradu v Ljubljani za pisarja 1. kat. Matko Brinčić, vpokojen je okrajni šumar pri ravnateljstvu šum v Ljubljani Josip Drahoš.

— **Nova volitev župana na Ježici** pri Ljubljani. Včeraj se je vršila na Ježici nova volitev župana. Kakor znano, je bil dosednji župan Kos (SLS) radi nepravilnega reklamacijskega postopanja odstavljen in je veliki župan odredil, da se ima vršiti dne 8. tm. nova volitev župana. Izvoljen je bil s 15 glasovi klerikalce Sever, 1 glas je dobil soc. demokrat Černe. Ostali se glasovana niso udeležili.

— **Izročanje semitiške dobrovoljcem** in drugim, ki so predložili svoje prošnje ministrstvu za agrarno reformo, je za letošnje končano. Še neresene vloge se bodo vpoštevale pri določitvi novih zemljišč za naseljevanje.

— **O težkem razočaranju avstrijskega uradništva** poročajo z Dunaja. V seji uradniškega odbora je svezni kancelar dr. Ramek izjavil, da hoče vlada pozvati vse sloje prebivalstva k sodelovanju, da se doseže vsaj to, da se odsele ne bodo dvigale cene.

V zvezi z draginskim problemom razpravlja vlada uradniško zahtevo po božični remuneraciji, katero odklanja, da se ne postavi v nasprotje s protidraginskimi akcijami. Zvezni kancelar je menil, da bi tako enkratno plačilo tudi dosti ne koristilo, ker bi trg zmanjšal takega plačila povzročilo na trgu zvišanje cen. Zastopniki uradništva so na to izjavili svoje veliko razočaranje nad kancelarjevo izjavo, ker smatrajo božično remuneracijo za pomoč iz materijalne in duševne bode zlasti nižjih uradniških kategorij. Odšli so in sporočili zaupnikom vsega uradništva kancelarjevo odklonitev naprošene božične remuneracije.

— **Jadranska Straža — v Ameriki.** V St. Louisu v Zjedinenih državah se je ustanovila koncem oktobra »Jadranska Straža«. Podrobneje poročajo, da so bili navzoči poleg Jugoslovenov in njihovega poslanika dr. Tresić-Pavičiča tudi številni konzuli, mestni župan in senator državne Missourij Spencer. Nadalje so sodelovali bratje Čehi in Poljaki. Bila je impozantna slavnost. Govorili so Jugosloveni Budrović, Kovačević in poslanik dr. Tresić-Pavičič, francoski in angleški konzul, poseben pomemben je bil govor senatorja Spencerja, kateri je prepotoval našo državo, napovedujoč s toplimi besedami Jugoslaviji slajno bodočnost. Videl je prirodno bogastvo, nikjer se toliko ne gradi kakor v Beogradu in Zagrebu, povdarjal je vrline naše vojske in naglašal mladost in ustavnost našega vladarja. Sprejeta je bila resolucija, izrekajoča ljubezen in udanost Jugoslovenov tujini do domovine s popolnim narodnim in državnim jedinstvom. Treba večje pozornosti za obrambo z morskimi strani. »Jadr. Straža« hoče navdušeno delovati.

— **Francoskega jezika ostanki v Jugoslaviji.** Z ozirom na to notico v zadnji številki našega lista nam pišejo: Ondi navedeni priimki niso vsi francoski ostanki, n. pr. »Lapaine« je ne. Ta priimek pišejo različno, n. pr. Lapajne, Lapanje, Lapanja. Najpravilnejše bi bilo Lapanja, kakor Velikonja, Kravonja, Prvonja, Magonja, ki so pristni slovenska imena v tolminskih gorah, dočim so drugod na Slovenskem priimki: Dragonja, Ritonja, Puconja, Fekonja, Strokonja. Ljudstvo po Tolminkem izgovarja vsa ta imena s končnico »ajne«, anje, mesto anja. Vsa ima ondi ljudski govor pri ženskih imenih je v imenovalniku edina e mesto a, n. pr. duše, namesto duša.

— **Slovenski klube v Sarajevu** ima tole upravo: Predsednik g. dr. Ferdo Prent, upravni sodnik: podpredsednik g. Fran Perić, direktor podružnice Zadrugne gospodarske banke: tajnik g. dr. Anton Kršinić, sekretar upravnega sodišča: I. blagajnik g. Stanko Sušnik, direktor podružnice Vzajemne zavarovalnice Sarajvo: II. blagajnik g. Franjo Kos, poštni kontrolor: knjižničar g. Alojzij Grom, geodet agrarne direkcije: hišni gospodar g. Ivan Jenko, poslovodja tobačne tovarne. Ostali odborniki: g. Janko Murekar, upravitelj opkeparne; Ivan Zeleznik, privatni uradnik; gđ. Liza Subić, uradnica; revizorji: g. Josip Useničnik major v p. in Josip Perhaj, rokodelce.

— **Lokalni klubi rezervnih oficirjev.** Dobili smo in priobčujemo: Iz več krajev smo dobili predloge, da se osnujejo lokalni klubi naših članov v krajih, kjer je več tovarišev. To je tudi želja centrale. Naj bi se osnovali v krajih, kjer je vsaj deset naših članov, mali klubi. Med nami je dosti takih rezervnih oficirjev, ki radi raznih slamaril niso bili sprejeti niti do danes v našo vojsko, dočim so bi sprejeti mnogi prejšnji in današnji nemškutari! V tem oziru bo treba napraviti red. Skrbeti pa bo treba tudi še za druge stvari. Zdravilišče olajšave je imamo, dobili bomo tudi še razne druge olajšave. Glede nabave uniform smo lahko brez skrbi, ker središnja uprava skrbi v prvi vrsti za naš pododbor kot najbolj agilen. V znamenju del in stremjenja naprej po začrtani poti po geslu: Za kralja in domovino! Predsedstvo pododpora.

— **Napake pri naročnikih telefonov.** Priročje telefonskih naročnikov radi slabega delovanja njihovih telefonov in priročje zoper ljubljansko telefonsko centralo so na dnevnem redu. V prav mnogih slučajih je kriva največkrat v slabem tehnično stanju ljubljanske telefonske centrale. Ta centrala že dolgo ni nikdar več ne zadovoljna današnjim razmeram in zahtevam, ker so njeni aparati in posamični aparati deli že tako izrabljeni, da jih mehaniki radi prepogostih napak niti sprijeti ne morejo več popraviti. Zaradi tega se pojavljajo med govori prav dostikrat motenja n. pr. izostajajo besede, slisi se dobro, pa kar takoj slabo ali nič, potem pa zopet dobro; centrala se na prvi klic ne javi itd. Telefonskim naročnikom zato priporočamo, da javijo vsekakor nedostatek naravnost na telefonsko številko 160 (Tehnična sekcija, posloje na dvoristi glavne pošte), nekateri pa se direktil pošte in telegrafa ali celo direktorja samemu. Vsaka oseba ali pisarna pritožba na pošto direktil povzroča zamude glede ugotovitve in točnega popravila napake.

— **Prodaja železniških tovornih listov.** Delegacija ministrstva financ v Ljubljani opozarja na razglas št. B II 970-1924, ki izide te dni v uradnem listu in po katerem bodo prodajali odsele železniške tovrne liste in njih priloge za tužemski in inozemski promet tudi prodajalci drugih taksnih vrednotic (trafike).

— **Smrt ameriškega podkonzula.** Po poročilu iz Zagreba je sredi umrl ameriški podkonzul Harry Dayton. Z njegovo smrtjo je tudi zaključena zagonetna drama, ki se je pretekli teden odigrala na njegovem stanovanju, kjer so našli umorjeno podkonzulovo ljubico. Podkonzul Dayton je podlegel ranam.

— **Poziv beogradskega profesorja v Pariz.** Akademski senat pariške univerze je pozval univ. prof. Al. Beliča, da v zimskem semestru predava na pariški Sorbonni. Prof. Belič je član glavnega odbora samostojne demokratske stranke.

— **Za drugo telefonsko črto Sušak — Zagreb** je naprosilo sušsko trgovsko zastopstvo, naglašajoč v svoji vlogi na ministrstvo, da treba krepko pomagati razvoju pristanišča na Sušaku.

— **Železniško ravnateljstvo v Novem Sadu.** Ravnateljstvo železnice v Subotici se preseli v Novi Sad, kjer se gradi v kratkem velika tovarna postaja. Gradba bo stala 12 in pol milijona dinarjev.

— **Zakurjeni vagoni.** Na ponovne pritožbe potujočega občinstva je železniško ravnateljstvo ukazalo, da se mora skrbeti strogo na vseh vlakih, da ho po vozovih toplo in da ne ho imelo občinstvo več povoda za pritožbe.

— **Popravljanje vagonov.** Sedanji minister saobraćaja, ki je sam po poklicu železniški uradnik, spravlja v red popravljanje vagonov. Pod Sušnikom vsaobračajne ministrom je bilo vse vedno bolj narobe, dasi so klerikalni listi kričali vsak dan, kako je Sušnik že vse lepo uredil, na mesto da bi bili pošteno povedali, da je z urejevanjem železniških razmer stvar teža. Nagromadilo se je število nepopravljenih vagonov na 3500. Sedaj se dela z vsoto silo, da se popravljanje pospeši.

— **Kontrola carinarnic** se vrši po odredbi finančnega ministrstva, ki je imenovalo v to svrhu posebno komisijo.

— **Čarugov akt.** Pravosodno ministstvo je prejelo končni elaborat o smrtni obsodbi Jovana Čaruge in tovarišev.

— **Smrtina kosa.** V Spodnji Šiški je umrl po kratki mučni bolezni g. Viljem Manter in bivši šišenski župan, bivši predsednik »Narodne čitalnice« in načelnik Gasilnega društva. Pokojnik je bil eden najuglednejših mož v Spodnji Šiški, ki je bil dolga leta na čelu ondotnemu narodnemu in naprednemu pokretu. Bil je izredno simpatičen mož, poštenjak, kakršni so danes redki, tih, vstranjen delavec, ki se ni nikdar silil v ospredje. Bil je prepričan naprednjak, ki je z vsoto vnebo in notranjim uverjenjem izpolnjeval svoje strankarske dolžnosti in skušal z delom pripomoči do zmagane naprednim idejam. Življal je v polni meri zaupanje svojih občanov, zato je dolga leta kot župan stal na čelu šišenske občine in opravljal tudi druge javne službe, do katerih daje pravico samo splošno zaupanje. Dosegel je starost 66 let. Pogreb bo v četrtek 11. tm. ob pol 13. iz Celovške ceste 24 na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin, njegovi cenjeni rodbniki naše sožalje. — V Strelšiki ulici št. 7 je v nedeljo ponoči umrla gospa Klementina Lesiak. Pogreb bo v torek 9. tm. ob 14. na pokopališče k Sv. Križu. Blag ji spomin!

— **Nesreča na lovu.** Poestnik Anton Novak in gostilničar Skof iz Zalpe pri Kočevju sta odšla v ponedeljek 8. tm. na lov. Na lovu se je Skofu nenadoma sprožila puška in Novak se je zgrudil od več šiber zadet težko ranjen na tla. Novaka so prepeljali v ljubljansko bolnico.

— **Katastrofa na mostu.** V Titelu (Bačka) je nastala na tamkajšnjem mostu velika eksplozija. Železna cev je bila napolnjena s komprimiranim zrakom in ker je bila cev pokvarjena, je zrak eksplodiral. Pod mostom se je podrl stolp, na katerem je delalo pet delavcev. Enega delavca je raztrgalo na kosce, štirje so bili težko ranjeni. Dva delavca se borita s smrtjo.

Iz Ljubljane.

— **Hindemith v Ljubljani.** V koncertnem življenju srednje Evrope je kot komorna emota brez dvoma na najboljšem glasu godalni kvartet, ki se zove Amar-Hindemith. Amar po svojem pravku, I. violonistu in Hindemith po slavnem nemškem modernem skladatelju Pavlu Hindemithu, ki uživa med sodobnimi nemškimi kompozitisti velik ugled. Godalni kvartet je v resnici že svetovnoznan, saj nastopa med drugim na vseh glasbenih festivalih, ki se vršijo zadnji dve leti v raznih muzikalnih centrih. Če pomeni za druga večja mesta Hindemithov koncert muzikalen dogodek, je njegov koncert v Ljubljani tem pomembnejši dogodek, ker Ljubljana ni ravno pogostokrat obiskana po svetovnih umetnikih. Spored ljubljanskega koncerta, ki se vrši 19. tm. je izredno zanimiv in se vse točke, razven ene, prvokrat izvajajo v Ljubljani.

— **Predavanje v »Pravniku«.** V sredo, dne 10. tm. bo predaval na sestanku društva »Pravnik« dr. univ. prof. dr. Leonid Pitamic o predmetu: »Kritični pogledi na justično osebo«. Predavanje se bo vršilo v dvorani št. 79, I. nadstropje deželne sodišča in se prične točno ob 18. polpodne. Društveniki se vabijo k obilni udeležbi, prijatelji dobro došli.

— **Upravni odbor Oficirskega doma** ljubljanskega poudarja prirediti 19. t. m. v dvorani Kazina, Zvezda, I. nadstropje, velika svečano zabavo v čast rojstnega dneva Nj. Vel. našega kralja. Začetek ob 20. uri 30 minut. Na zabavo so vabijo vsi tukajšnji zg. oficirji v rezervi, v pokolu in v ostavi. Posebna vabilna imenovanim ne bodo dostavljena. Občeta: trah, ostroga svečana galijerna van stroja.

„Kolebati...? Ali ni to tvor vseh amot, vseh razočaranj?“

Mnogo smot in razočaranj si prihranite, ako se odločite, dokler ni prepozno, za

CREMO SIMON

(CREME SIMON) Ako se operablja na se vlažni koži, ta izborna toaletnakrema, prehrasno izboljša nežne poteze ženskega obličja.

Njeno čisto higijenično učinkovanje (ki se pripravi vsaki hoji) poživlja kožo, utrjuje od let in skrbi, daje koži čisto, milno in mehko, polti pa belino in čistost.

Prodaja se povsod krema, prašek in milo SIMON Pariseria SIMON, 59 Fg. St. Martin, Paris

— **Tramval.** Danes se je imela uvesti na dolenski progi ljubljanskega tramvala novost, da bi vozil in dajal vozne listke samo eno uslužbenec. Po mestu se je ta namenja zadnja dva dneva ostro kritizirala. Vodstvo tramvala si je danes v slednjem trenutku premislilo in tramvajsko vožnja ostane, kakor je bila. Prav tako! Svetujemo ponovno vodstvu, da naj skrbi za redno zvezo pred magistratom proti kolodvoru in potem, kadar je slabo vreme, zahteva občinstvo na glavni progi dva voza! Vodstvo naj le vpoštevata ta glas, ker bo podjetju le v korist!

— **Društvo za raziskovanje podzemskih jam** ima svoj občni zbor v soboto dne 20. decembra t. l. ob 18. uri na kr. univerzi, I. nadstropje, predavalnica zoološkega inštituta.

— **Odbor pevskega društva »Ljubljanski Zvon«** vabi v društveni zbor pevce in pevke, ki imajo dober glas in posluh ter imajo resno voljo do rednega sodelovanja v zboru. Vpisovanje in preizkušnje od toka 9. decembra do 13. decembra vsak večer od 6. do 7. ure v društvenih prostorih, Narodni dom I., desno.

— **O okolnostih,** ki pospešujejo širjenje nalezljivih bolezni, predava noč 9. tm. ob 8. zvečer na Sentjakovski šoli ga. dr. Simčevića. Vstop prost. — Splošno žensko društvo.

— **Mesečni sestanek Slovenskega zdravniškega društva** v Ljubljani se vrši dne 11. decembra ob 6. popoldne v predavalnici ženske bolezni. Program: 1. V spomin Jaroslavu Hlavi, dr. Josip Benčan, 2. Uterus duplex, graviditas uteri sinistri, prof. Zalokar, 3. Stanovske zadeve.

— **Društvo najemnikov za stanovanja** vabi člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v soboto dne 20. decembra 1924 ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma z nastopnim dnevnim redom: 1.) Poročila, 2.) Določitev članarine za leto 1925, 3.) Volitve, 4.) Slučajnosti. Društveni člani se naprošajo da prineso članske legitimacije s seboj v dokaz, da imajo na obnem zboru volilno pravico. — Odbor.

— **Izgnubljena** je bila dne 7. tm. ob 8. zjutraj na Vidovdanski cesti, na hodniku ob Hiralnici Sv. Jožefa do Komenske ulice, popolnoma nova »boa« iz dihurleve kože, podložena s rjavjo svilo. Pošten najditelj naj jo prinese proti nagradi Din 100, v trgovino Stefan Mencinger, Martinova, sedaj Kette-Murnovi cesti 10.

— **Izgubila** se je danarnica od večne poti do Jurčičevega trga. Odda se naj proti nagradi v trgovini M. Ravtar na Jurčičevem trgu 3.

— **Kavarna in gostilna Central** pri Zmajevem mostu toči pristni civički liter po 12 Din, riling liter po 13 Din, jeruzalemski liter po 16 Din in prvorsno črnilno liter po 12 Din. Vinotoč čez ulico naravnosti iz sode. Za obilen obisk se priporoča Stefan Mikolič.

— **Kroje po meri** in modelih razpošilja in izdeluje od ministr. za trg. in obrt »Konces. krojna šola«, Židovska 5, Ljubljana. Krojni tečaj. Krojcem in šiviljam daje pojasnila in strokovnih vprašanjih ustmeno in po pošti.

— **Tatvina.** V gostilni Lekše v Rožni dolini je bil Mihalju Brlicu z oblačnika ukraden svilen črn šal, vreden 300 Din.

Iz Celja.

— **c Porota.** Kot zadnji slučaj se je obravnaval slučaj radi hudodelstva poverbe. 55 letni Jurij Skamen, oženjen sodni sluga v p. in trgovski potnik v Sošanju je bil usližen pri podružnici tržke za prodajo Silzerjevih šiviljnih strojev v Mariboru, kot trgovski potnik z rednim bivaličem v Sošanju, kjer je bil poprej sodni sluga na okrajnem sodišču. Po lastnem zatrdilu je imel 300 Din mesečne plače, vrhutega pa mu je šlo 10% od vplačane kupnine za prodane šiviljne stroje ter 5% na provizijo od inkasiranih denarnih svot. Skamen je tekem svoje službe prodal 8 strankam šiviljne stroje na ta način, da je zahteval na račun kupnine vsakokrat vočjo svoto denarja, pri nekaterih strankah pa je izmenjal stroje ter zahteval diferenco na novi stroji. Čez nekaj časa pa se je izkazalo, da inkasirana denarnja ni odposlal tržki, ampak ga uporabljal v zasebne svrhe. V kolikor se je dalo dognati, je oškodoval Skamen trdilo za svoto okrog 30.000 Din. Porotnikom je bilo stavljenih 9 vprašanj; 8 so jih soglasno zavržili, 9 pa potrdili, naka je bil Skamen oproščen. Četrto zasodanje je bilo s tem slučajem zaključeno.

— **c Porota.** V četrtek 4. t. m. sta se zagovarjala pred poroto Viljem Kranjc in Anton Keršič, obtožena tatvine v graščini Novo Celje, vloga v avtogaražo g. Kokola v Celju ter vloga v špasmirski kapelici v Zagrebu. Obsojena aka bila Viljem Kranjc na 6, Anton Keršič pa na 4 leta težke ječe.

Pravni vestnik.

Univ. prof. dr. Anton Štamovč:

Kaj je zakon za — sodnika?

(Konec.)

Da pa Vidovd. ustava ne vsebuje nobene propisa, po katerem bi bilo sodnikom izrečno — zadržano, da preiskujejo in ugotavljajo ustavnost — ustave (!) ali — kar pomenja isto — veljavnost postanka ustave v konstituentni (ustavotvorni skupščini), mi skoro ni treba posebno naglašati!

Mnenje g. prof. Dr. Tasića moram iz zgoraj navedenih razlogov odkloniti, v kolikor ga je iznesel s stališča danih zakonov (de lege lata) pa tudi ne morem soglašati s tem mnenjem s stališča — ki ni preudržano po nobeni konkretni zakonodaji (de lege ferenda).

Ustava, ki daje sodnikom pravico, da preizkušajo ustavnost »zakonov« ali boljše rečeno — (ker za sodnike pomenja smeti toliko kakor — morati!) ustava, katera nalaga sodnikom kot nameček k sindikatu odgovornosti — odgovornost s ozirom na preizkušanje ustavnega nastanka predpisov, ki se prikazujejo po objavi in razglasitvi obliki kot zakoni, ne bi se ozirala na to, kar upravljajo s svojimi obstojem doseči, to je, tak a ustava se ne bi ozirala na dviganje, okrepljenje in vzdrževanje polne pravne sigurnosti ali pod njeno zaščito stojičih državljanov ali — kar je morda še važnejše — taka ustava bi ne vpoštevajoč to, kar določa čl. 80 Vid. ust. — morali smatrati za obvezen in veljaven zakon, tedaj bi prestala pravna sigurnost pred forumom, pred katerim bi se uprav v prvi vrsti morala udejstvovati in uveljavljati.

Gorje državi, čije državljanji bi prišli v položaj, da bi morali reči: to kar velja pri vsaki pošteni sejmiki kupčiji — tako so nas učili naši predniki — namreč, »mož, — beseda, ne velja — pri zakoni!«

Tu je na mestu, da reflektiram na to, kar je g. prof. Dr. Tasić — vse po omenjenem referatu »N—s—s—« omenil glede stremiljenja, katero se že uveljavlja v Zedinjenih državah Severne Amerike v tej smeri, da se odpravi pravica sodnikov do preizkušanja ustavnosti »zakonov«.

Ali se ne dozdeva zastopnikom mnenja, — da pristojno tudi našim sodnikom omejuje pravica »ker sodijo samo po zakonih in ker jim ustava takega preizkušanja (prisojevanja) ne zabranjuje« — ta činjenica značajna, da so praktični Amerikanci, ljudje, ki

so strogo disciplinirani, ničesar ne presojajo s čisto idološkimi stališči, ljudje, ki žive v stari povsem čvrsto urejeni državi, že stiti — »pravice« sodnikov do preizkušanja ustavnosti zakonov; sicer bo vprašanje dopustno, mora-li ono, kar se je smatralo za smoteno in koristno pred skoro 150 leti — v Ameriki, biti smoteno in koristno danes v Jugoslaviji? Ali mislijo poprej v misli vzeti branitelji »proste« presojevanja ustavnosti zakonov od strani sodnikov, da so razmere v državi res v taki meri urejene, da lahko, to je, brez opasnosti za »salus rei publicae« eksperimentiramo — ako ne gre potom interpretacije — onda s pomočjo izpremembe ustave — z označeno »pravico« sodnikov, to se pravi, da lahko poskušamo, kako bodo učinkovale sodniške odločbe, po kojih ta ali oni »zakoni« ni nič drugega nego navadna krpa natiskanega papirja, na pravni čut državljanov in — kar se mi čini še važnejše — na vstvarjenje ali okrepljenje preproste, toda na žalost še neobstoječega odnosa vrljo malo razvitega čuta skupnega državljanstva? Ali more kdo misliti, da se to, pravo državno edinstvo še levstvvarjajoči čut učvrstila in povečala, ako bi prišlo do zgoraj označenih sodniških odločb? ali da konkretno govorimo: ali bi blagodejno vplivalo na konsolidiranje v poštev prihajajoč razmer v naši državi ako bi na primer z nazorom g. prof. Dr. Tasića v skladu stoječe mnenje g. prof. Dr. Metoda Dolence (Slov. Pravnik 1921 str. 121) praktično prodorilo nekega lepega dne pri tem ali onem sodišču — v tem ali onem delu države namreč to mnenje, da nezakonito sklenjen zakon sploh ni zakon, ker pa sodniki sodijo le po zakonih (čl. 109 Vid. ust.) je najmileje, kar moremo v tem pogledu dejati, da določilo v členu 2. zakona o radu in redu o smrtni kazni ni prišlo do pravne eksistence, da torej ne velja.

Vprav v današnjih dneh, v katerih je treba obvladati nebroj starih in novih težkoč v naši državi, bi jaz globoko obžaloval — naj se mi oprost, da zaključim ta članek ne samo v svojstvu kot profesor prava, temveč v prvi vrsti kot jugoslovanski državljan — ako bi našle besede poročevalca o predavanju g. prof. Dr. Tasića (N—s—s—) namreč: »g. prof. Dr. Tasić je prišel do zaključka, ki pomenja za naše praktično pravosodje novost, da sme namreč sodišče glede vsebine zakona presoditi ustavnost zakona« — kakoga odziva le pri enem edinem sodišču naše širne domovine! —

Sicer sem pa uverjen, da bo vrljo malo sodnikov, ki bi vprašanja stavljene v nadpisu tega članka s hladnokrvno prevdarnostjo ne rešili s tem, da pravijo:

Za nas sodnike je zakon vse to kar je zakon za — vsakogar v državi! —

reči, da so delavci sorazmerno z drugimi stanovi dobro situirani. Tudi je treba vpoštevati, da je skoro povsod vpeljan osemurni delavnik. (Posledice močnih delavskih organizacij.)

Kajpak zatemnjuje to sliko vedno grozeča brezposelnost. Vendar je od januarja znatno nazadovala, poskočila pa je sadnje čase na Angleškem in Poljskem.

Po poročilih delavskih organizacij je bilo brezposelnih organiziranih članov, in sicer:

	jan.	jul. t. l.
v Nemčiji	26,5 %	10,4 %
v Angliji	8,9 %	7,2 %
na Švedskem	13,6 %	7,5 %
na Danskem	21 %	5 %
v Belgiji	3,8 %	3,4 %
na Holandskem	22,4 %	8,2 %

V Švici je znašalo celotno število brezposelnih januarja 28.400, junija samo še 10.930; v Rusiji pa je naraslo od okroglo 700.000 na 812.600; na Poljskem od 94.600 maja meseca na 159.821 septembra.

* V Angliji poskočilo za 100.000 — na 1.112.000.

— z Himel. XXXVIII. Zatec, ČSR, 5. decembra 1924. Danes cene za prima do 300 Kč za 50 kg. Razpoloženje in cene zelo čvrste. — Savez.

— Zatec, ČSR 4. dec. 1924. Danes cene do 2000 Kč za 50 kg.

— Iz našega izvoza meseca oktobra. Izvozilo se je: pšenice kg 36.401,328 v vrednosti 144.149.258 Din. ostalih žit kg 9.619.790 v vrednosti 31.359.211. koruze kg 9.921.991 za 27.781.574 Din. neničene moke kilogr. 12.436.694 za 71.262.256 Din. Koli se je izvozilo 3.599 za vrednost 15.835.600 Din. ovčje živine 13.454 komadov za 58.121.280 Din. svinj 82.73 za 23.162.400 Din. Lesa za gradbo kg 97.822.367 za vrednost 138.516.230 drva za vrednost 19.536.300 Din. Skupno za oktober ton 415.726 v vrednosti 1.008.833.266 dinarjev.

— Carinski dohodki. V drugi desetini novembra je bilo na nastopnih glavnih carinarnicah dohodkov: v Beogradu 13.695.186 Din v srebru, v Zagrebu 8.533.571, na Jasi-nicah 183.093 v Ljubljani 3.359.004, v Mariboru 2.222.058, na Rakeku 812.390, na Sisku 752.288. Na vseh carinarnicah za Din 49.663.261 Din.

— Prednost za domače podjetnike pri notranjih in zunanji nabavi. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odredilo, da se ima dati prednost domačim ponudnikom pri vseh nabavih domačih predmetov, ako so tudi njihove cene za 5 do 10 odstotkov višje od naloženih ponudbe inozemskih podjetnikov. Zaidno je predložena ministstvu a strani trgovsko-obrtno zbornice v Osijeku zahteva, da se da prednost domačinom tudi pri vseh nabavih iz inozemstva.

— Prva tovarna za svilo v Romuniji. Pred kratkim je bila otvorjena v Romuniji prva tovarna za svilo. Otvorila jo je neka češkoslovaška tvrdica.

— Izselilo se je v češkoslovaške meseca oktobra t. l. 1098 oseb v Francijo, 163 na Madžarsko, 133 v Avstrijo in 92 v Nemčijo.

— Izvoz iz Madžarske v oktobru je znašal 79 milijonov zlatih kron, novoz za 76,6 milijonov. Oktobru je za Madžarsko vredno najbolj izvozni mesec. Prodalo se je v inozemstvo največ poljedeljskih izdelkov.

— Obrtniški kredit za Hrvatsko. Trgovinski minister dr. Šurmin je imel te dni v Narodni banki posvetovanje o obrtniških kreditih za Hrvatsko. Uredi se v Zagrebu preko filijalke Narodne banke institucija za določanje in razdeljevanje obrtnikom potrebnih posojil.

— Prodaja hrastovih debel, se bo vršila pri Šumsko-gospodarskem uredu v Bjelovaru dne 20. decembra t. l. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesotno na vpogled.

— Nezaposlenost na Češko-slovaškem. Koncem septembra je bilo v RCS nezaposlenih 73.006 oseb (koncem avgusta 78.774).

— Nemško trgovsko brodograd. Nemčija si je opomogla z zopetnim nakupom brodov, odstopljenih antanti, in s številnimi popravili do znatnega trgovskega brodograd. Koncem lanskega leta je imela že 2.800 tisoč ton, dve leti prej pa samo 700.000. Leta 1920. so plule po Sueškem kanalu samo štiri nemške ladje z 20.000 tonami, lani pa že 247 s 7.700.000 tonami.

— z Spomladanski veliki sejem v Pragi se vrši od 22. do 29. marca 1925 ter se priporoča vsem industrialcem in trgovcem, ki mislijo na istem izstaviti svoje predmete, da si pravočasno rezervirajo mesta kot razstavljalci. Veliki Sejm v Pragi so mednarodni ter so bili doslej vedno zelo dobro obiskani, tako, da so dosegli naravnost slajne uspehe. Razen privatnih razstavljalcev je imel Praški Velesjem tudi oficijelne razstave iz Italije, Rusije, Španske, Letške, Danske, Holandske in posebno iz Franco-ske, ki je bila zastopana od več kakor 300 francoskih tvrdk. V okviru spomladanskega Velikega Sejma bo prirejen tudi Sejem hotelirjev na katerem bodo razstavljeni vsi predmeti, ki so potrebni hotelirjem in gostilničarjem. Da bo mogoče jugoslovanskim

razstavljalcem dobiti ugodna mesta, se naj isti čim prej prijavijo pri Tourist Office, Ljubljanska Kreditna banka, kjer si lahko rezervirajo mesta najdalje do 31. decembra 1924.

— Pogajanja glede dunajske pošne hranilnice. Med našo, češkoslovaško in italijansko vlado se vrše posvetovanja o skupnem nastopu v vprašanju premoženja bivše pošne hranilnice na Dunaju. Francija, Anglija in Belgija se branijo dvigniti skvester nad premoženjem te hranilnice. V Rimu je sedaj sestanek naših, češkoslovaških in italijanskih zastopnikov, da se določijo glavne črte skupnega nastopa. Našo državo zastopa ravnatelj pošne hranilnice v Beogradu Franjo Pavlič.

To in ono.

Razprava proti Haarmannu.

Razprava proti Haarmannu se je pričela kot že omenjeno 4. t. m. Z njim vred je obtožen tudi njegov pomočnik in »ljubček« Grans. Sodno poslople je zavarovano od policije, ves avditorij pa so zasedli poročevalci in pravniki. Vsa pozornost navzočih je najprej osredotočena na »corpore delicti«. Na neki mizi so nakopičene gore oblačil. Vsaka obleka nosi tablico z napisom: »Spoznala mati« ali »agnoscirala sestra« itd. Med »corpore delicti« se nahaja tudi en bat. stroj za sekanje mesa in gumijevka, ovita z žico. Tudi strahovita Haarmannova »smrtvašnica« — 1 meter visoka omara, v kateri je shranjeval žrtve, je tu. Pri razpravi sta Haarmann in njegov pomočnik popolnoma mirna in mirno tudi odgovarjata na stavljena jima vprašanja. Najprej je bila prečitana obtožnica, ki obtožuje Haarmanna 27 umorov in navaja, da je suksualni motiv vzrok zločinov pri obtožencu, dočim prihaja pri Gransu v nočev le dobičkahželjnost. Pri vstopu v dvorano je bil Haarmann zelo nemiren in lečialo je izvil: Tu je nekdo, ki mi hoče zlo... Zato je predsednik odredil, da se prečijo vse priče, da-li nimajo prič. Na prvi dan razprave je predsednik prečital izvid, iz katerega je razvidno, da je bil Haarmann leta 1921. spoznan za 80% delaznežnežen.

Haarmann je zatrdel, da ni bil nikdar umorjen. Nato je privoedoval o svojem razmerju do očeta, ki ga je šikaniral, nemrdoma pa se je razburil in zakričal: »Oglavite me, da bom rešen vsega!« Ko se je umiril je priznal, da se je prvič seznanil z nekim homoseksualcem leta 1905., občeval je z njim navzlic svoje sestre.

Na vprašanje, kaj da je delal na kolidvoru, je Haarmann odvrnil, da je čakal na vlake. Od vseh strani so prihajali mladi ljudje, da pri njemu nekunijo živila. Mnogo teh mladih ljudi je nastil v svojem stanovanju.

Predsednik: Kaj ste jim dali jesti? Haarmann (se smeje in kaže na predsednika): Aha, sedaj je že pričel. S člo-veškim mesom nisem trgoval. Takih vsvarijar se ne dela. Ljudem je dajal zajčje meslo.

Predsednik: Koliko ljudi ste umorili v stanovanju na Novi cesti (Neue Strasse)? Haarmann (po kratkem premišljevanju): Mogoče štiri ali pet.

Mlade osebe mu je pripeljal Grans. Nato se Haarmann zasliši o raznih detaljih, nakar sledi vprašanje: Koliko ljudi ste umorili v stanovanju v Rote Rehe?

Haarmann: Zdi se mi da 14, mogoče jih je bilo 13, sicer pa eden več ali manj, to je postransko...

Za tem je Haarmann ponovno zavrčal

sum, da je prodajal meso svojih žrtiev. Opisoval je vse strahovite podrobnosti, kako i svoje žrtve umoril in jih odstranil. Od-ruzal jim je glavo, meso pa je odstranil od kosti.

Drugi dan razprave.

V petek se je razprava nadaljevala. Predsednik je Haarmanna vprašal, kam je spravil trupla in kako je to izvršil.

Haarmann: Prva trupla sem pokopal, druga pa sem vrgel v Leino. Meso sem nesel v torbici za listine. Kostí sem posebej zavil in vrgel v Leino, obleko in perilo sem deloma zažgal, deloma prodal, deloma daroval. Jaz sam oblek nisem nosil, pač pa je imel Grans na sebi oblačila umorjenih.

Obtoženec je nato slikal svoje zam-merje do svojega soobtoženca Gransa, za katerega je skrbel kakor oče za sina. Vezalo ju je le pristrčnost in priateljstvo. Ko je bil Grans v ječi, mu je vedno pošiljal živila. V ostalem Grans sploh ni hotel delati.

Za tem je bil zaslišan Grans. Predsednik je stavil nanj vprašanje: »Haarmann trdi, da so prišli k njemu mladi ljudje in da ste vi par dni kasneje prišli k njemu po obleke«.

Grans: To ni istina. Mladi ljudje so že izginili, predno sem jaz sploh videl oblačila. — S tem je bilo uvodno zasliševanje končano, nakar se je pričela podrobna razprava o vseh 27 umorih posebej. Haarmannu so predložili sliko umorjenega Rotha, vendar obtoženec umorjenca ni hotel spoznati. Čim je Haarmann jel opisovati kako je Rotha umoril, je državni pravdnik zahteval izključitev javnosti. Ostali so le poročevalci. Zdravniški izvedenec je nato poudarjal, da je Haarmann svoji žrtvi brez-dvomo zato pregrizel vrat, da ga ne bi mogla izdati. Haarmann je nato energično protestiral in izvil, da nikdar ni imel namena koga umrtiti. Ko mu je predsednik predložil da se je po prvem umoru pač moral zavedati svojega dela, je Haarmann ponovno zatrdel, da so mladi ljudje sami šili k njemu in ga zanimali k občevanju. Od približno 100 mladeničev sta bila umorjena kvečjemu dva.

Na vrsto je prišel slučaj Frana Franke iz Berlina, ki so ga pogrešali od 12. febru-aria 1923. Haarmann je zatrdel, da se te-za ne spominja, ker je bilo pač mnogo Ber-linčanov pri njemu. Pri tem je tudi znato obremenil svojega sokrivca Gransa. Raz-prava je bila prekinjena in se danes nadaljuje.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
JOSIP ZUPANČIČ.

Gospodarstvo.

Mezde in brezposelnost.

(Pregled.)

Ministry of Labour je sestavilo pregled mezdnih razmer najvažnejših držav, in sicer je vzeto za podlago raz-merje med indeksom življenjskih po-trebbšin in mezdo. Za Anglijo je to razmerje zaznamovano s sto in na po-dlagi tega se primerjajo države. (Sledče številke kažejo torej samo razmerje med angleškim in drugim delavcem.)

London	100	Dunaj	45
Amsterdam	100	Varšava	105
Berlin	53	Kristijanija	78
Brüssel	63	Stockholm	90
Ottawa	196	Newyork	200
Praga	87		

Najbolje so plačani torej ameriški delavci (te številke ne kažejo nominalno, ampak kupno moč; kot že omenje-no, kupna moč ameriške mezde znaša 137 % predvojne. Razlika med izučenim in navadnim delavcem je velika. Po-vprečna plača je trideset dolarjev na teden.

Nasprotje tega sta Avstrija in Nem-čija. Zelo majhna razlika med izučenim

in neizučnim delavcem. Pripomniti je treba, da ne plačuje Dunaj skoro nika-ke staniarine; če se ta zviša na predvoj-no višino (za okoli 13.000krat), bo av-strijska industrija še manj konkurence zmožna.

Visoke so plače na Poljskem. Pro-dukcija je pa v hudi krizi, odkar je vpeljana zlata valuta. Beležiti je znatno nazadovanje in porast brezposelnosti. Poleg slabih plač je pa tudi kriva slaba tehnična organizacija.

Dobre so nadalje razmere na Dan-skem. Kupna moč plač presega pred-vojne za 25—50 %. Nazadovanje brez-poselnost. Podobno v Švici.

Skrajno slabe so plače v Rusiji. Naj-manjši mesečni zaslužek je okrog 6,5 zlatih rubljev. (V prvi coni komaj 4,60). Brezposelnost silno narašča.

V Nemčiji in Avstriji (Rusiji) ne dosega jo mezde predvojne višine — po kupni moči — v drugih državah pa jo na splošno prekašajo. Če vzamemo v poštev slabe gospodarske razmere, splošno nazadovanje produkcije — ve-liko rezervno armado brezposelnih, ki pritiska na znižanje mezd — moramo

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

Tako sta Jack in Ajaks blodila semintja po puščavi in iskala rod veleopic, ki je skoro izumrl in iz katerega je pohajal Ajaks sam. Hranila sta se od najrazličnejših jedil, kakršne more nuditi džungla. Deček je s svojim kopjem lovil antilope in zebre ali jih ugonabljal z raznimi predmeti z dreves doli ali jih zalezal ob raznih napajališčih.

Dečkove boke je pokrivala kožuhovina od leoparda. Odkar je bil napaden od belokožcev in ob-sut z dežjem njih krogel, je iz njegovega bistra izginila zadnja senca človeka in spremenil se je v divjo zver, katere lastnosti tiho čepe v nas vseh, pri njem pa so z vso silo planile na dan, kakaj tudi oče njegov je bil vzgojevan kakor divja zver. Leopardo-vo kožo je nosil zaradi tega, ker je bil po-nosen, da je ubil leoparda v ročnem boju. Ugalala mu je leopardova koža zaradi njene barve in zato, ker mu je lahko izborno služila za obleko, ki je od-govarjala njegovemu barbarskemu okusu. Ker kože ni znal ustrojiti, je začela gniti in razpadati, zato je moral odvreči. Z žalostjo v srcu je storil to. Pozneje enkrat je srečal osamelega zamorskega razbojnika, ki je nosil podobno kožo, ki pa je bila krasno ustrojena in lepo izdelana. Skočil mu je za

26 vrat, mu zasadil svoj dolgi nož v srce in se polastil kože. Tako zelo mu je bila všeč.

Očitkov vesti zaradi tega ni poznal. V džungli vlada moč pesti in nihče se ne razburja nad tem, ako se zgrade podobni umori. Deček je bil prepričan, da bi zamorec nad njim izvršil isto, samo da bi imel ugodno priliko. Niti on ni niti zamorec nista imela v džungli posebne izredne vrednosti. Veljala sta prav toliko, kakor vsak lev, bivol, zebra, jelen, antilopa ali kaka druga žival, ki se plazí ali leze po brezmejnih, temnih goščavah pragozda. Vsako bitje je imelo le eno življenje, ogroževano od ne-broj sovražnikov podnevi in ponoči. Čim večje šte-vilo se je komu posrečilo ugonobiti ali umoriti, tem dlje časa je živel sam. Tako se je Jack samo na-smehnil nad mrtvim zamorčevim truplom, mu od-vzel leopardovo kožo in šel naprej, da bi brže prišel v kraje, kjer živi rod veleopic, ki ga po zatirje-vanju Ajaksa sprejme prijateljsko in ljubeznivo. Končno se jima je to posrečilo. Globoko v džungli, daleč od človeških bivališč sta prišla do posebnega, okroglega prostora, na katerem se je slavila divja slavnost »Dum-Dumuc«, katere se je pred leti udeležil tudi Jackov oče.

Iz velike daljave sta najprvo začula bobnanje veleopic. Votlo donenje ju je prebudilo, ko sta mirno spala na visokem drevesu. Oba sta se zbudila istočasno. Ajaks je takoj vedel, kaj to pomeni. »Velepicel« je zaklical. »Plečajo pri slavnosti

Dum-Dumuc. Pojdi, Korak, sin Tarzanov, da sko-ro prideva tja.«

Tako je Ajaks dečka krstil že pred meseci, ker ni mogel izgovarjati njegovega pravega imena Jack. Po zvoku se je to ime glasilo »Korak«, v resnici pa je ta beseda v jeziku opic pomenila toliko, kakor »Uničevalec«. Uničevalec se je vspel na veji in se s hrbotom oprl na deblo. V mesečini, ki je v ozkih pramenih padala nanj skozi gosto listje dreves, je kakor po spanju raztegoval svoje mišičaste, gibčne roke.

Tudi Ajaks se je vspel in stal skršeno na veji. Iz prs mu je prihajalo tiho hropenje, ki je izdajalo njegov nemir. Tudi deček je nekaj godrnjal. Nato pa se je opica urno in tiho spustila na zemljo. — Ne daleč od tod jima je zapiralo pot razmetano drevje in vejevje. Čez to zapreko sta morala, predno sta prišla na slavnostni prostor. Mesec ju je obelmal s svojim srebrnim pajčolanom. Opica se je vspela v čisto mesečino, poleg nje je stal Ko-rak v svoji gibčnosti in stasitosti, popoln kontrast k nerodni in neopretni opici. Groba in kosmata opičina koža se je odbijala od svilen, prožne in le-sketajoče kože dečkove.

Deček je živžgal razposajeno londonsko melo-dijo. Bil je poln sreče in radostnega pričakovanja. Trenotek, po katerem sta oba tako željno hrepene-la, je prišel. »Uničevalec« prihaja v svoje pravo kraljestvo in k svojemu pravemu rodu. Prihaja na

svoj pravi dom. Na celnem dolgem potovanju in blodenju, polnem veselih in žalostnih ur, polnem bojev, zatajevanja in premagovanja, trpljenja in pomanjkanja, strasti in mira, je mislil samo na ta veseli trenotek, ko pride v družbo svojih dobrih in zvestih prijateljev. Njegovo prejšnje življenje mu je postajalo medlo in kakor sanje. Ko je srečal karavano obeh Švedov in doživel žalostno raz-očaranje, je pozabil na svoj dom v Londonu in vse njegove misli so iskale le rod veleopic. Njegovi spomini na London, na očeta in mater so zatonili v popolno pozabljenje. Bilo mu je tako, kakor da bi teh spominov sploh nikdar ne bilo. Imel je samo telo človeško in zdrav razum, v ostalem pa je po-stal prav taka opica, kakor Ajaks, ki hodi ob nje-govi strani.

V prekipajočem radostnem razpoloženju je nagajivo udaril Ajaksa po glavi. Opica se je obrnila proti njemu, napol razkačena, napol dobrodušna. Pokazala je svoje dolge ostre zobe. Izegnila je svoje dolge, kosmate roke, da ga zagrabi. In spoprijela sta se, kakor že tisočkrat prej. Vrgla sta se na tla, premetavala, škripala in renčala, grabila z rokami in z zobmi, da se je zdelo, kakor da bijeta najresnejši boj. Pa niju zobje niso trgali mesa, zajedli so se samo v kožo; tudi to je seve-da malo bolelo. Pri takem razposajenem boju je deček praktično uporabljal svoje rokoborbene pri-jeme, ravno tako Ajaks. Tako sta se medsebojno spopolnjevala.

9. drž. razredna loterija

Prvo žrebanje

Prvo žrebanje

12. in 13. jan. 1925

5 premij!

100.000 srečk = 50.000 dobitkov

Absolutna sigurnost in državno jamstvo!

V teku pet mesecev se bode izžrebalo

39 milijonov in 150.000 dinariev

brez vsakega odbitka v gotovini.

Z eno srečko se more dobiti:

1.500.000, 1.000.000, 500.000, 400.000
300.000, 250.000, 4 do 200.000,
150.000, 100.000, 90.000, 80.000,
70.000, 60.000, 50.000 Din itd. itd.

Cene srečk za vsako izbiro:

Cela srečka
Din 80.—Polovica srečke
Din 40.—Četrtnina srečke
Din 20.—

Lista dobitkov brez odlašanja takoj po vsakem žrebanju! Hitra in točna postrežba.

Naročila iz vse države nasloviti na uradno Glavno kolekturo državne razredne loterije

Bančno komanditno društvo
A. REIN in DRUG

(Oddelek razredne loterije)

7519

ZAGREB

Preradovičeva ul. 2

Gajeva ul. 8

Telefon 17-03 — Poštni predal 380

Pisemski
papir
priporoča
Narodna knjigarna.

Pravkar je izšla brošura
„Rože ob poti“
Ja. Dobias dramska pesnitev v 5 delanjih.
Dobiva se v Narodni knjigarni za ceno Din 15.
6130

Vsakovrstne šolske potrebšline
nudi po nizki ceni
Narodna knjigarna
Ljubljana, Prešernova ulica 7

Šolske zvezke,
dnevnike, risanke
nudi po nizki ceni
Narodna knjigarna
Ljubljana, Prešernova ulica 7

Za odgovore uprave
naj se prilepi
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Za urejevanje knjigovodstva in sestavljanje bilanc — se priporoča **prvovrstna knjigovodska moč**. Cenj. ponudbe pod »Prima reference 6364« na upravo »Slov. Naroda«.

Jedna velika tuzemna trnina celuloze traži **jednog zidara**, koji je potpuno vješt u izdijavanju kazana za kuhanje celuloze sa materijalom otpornim prema kiselinama, te koji je državljaniin SHS. — Ponudbe treba slati na upravo »Slov. Naroda« pod »P. S. 36/7525«.

Absolventica

trgovačke akademije, perspektivna srpsko-hrvatska, njemačka i francuska korespondentica, vješta hrvatskoj i njemačkoj stenografiji, knjigovodstvu, traži namještenje u Ljubljani. — Cijenjene ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Absolventica 7529«.

Diesel-motorjev

popravila sprejme večletni strokovnjak; poprej v Gradcu, tvrdka A. G. Weitzer. Naslov: Franc Tomec, Stari trg-Rakov.

Ponk

Državno koncesijonirano **zasebno učilišče** za strojepešje. — Učna ura 6 Din. — G. Petač, Ljubljana, Rimska cesta št. 17/L. 7476

Prodaj

Namizna jabolka

zlatnih vrst, vsako množino od 25 kg naprej — prodajam. — F. Maurič, ekonom. Ljutomer. 7522

Lovci pozor!

Prodajam sulske trocevke brezpet. kal. 16 x 16 x 8. Prestava za kroglo avtomatična. Strel vseh cevi izvršen. — Natančneje pove uprava »Slovenskega Naroda«. 7527

Harmonium,

dobro ohranjen, se prodaja. — Vpraša se: Zaloška cesta 1/II. 7521

Ia bukovih hlobov okoli 200 m³ in 1-2 vagona jesenovih ploho v — prodajam. — Anton Jakomini, Kočevje.

Damski klobuki, nakiteni, od 100 do 150 dinarjev, baržunasti nakiteni od 200 do 300 Din. Velour svileni po 200 Din. — Oglejte si izložbo. — Horvat, modistka, Stari trg 21. 141/T

Dopisovanje

Gospodična,

ki se je peljala v soboto 6. t. m. ob 6. zvečer s tramvajem v smeri od Ambrozevega trga in izstopila pri Glavni pošti, ohlečena v črn »Astra« han-plasč, z rdečim klobukom, se naproša, da odda svoj cenjeni naslov pod oznako »Simpatija 7526« na upravo »Slovenskega Naroda«. 7527

Neuremičnine

Gostilna

in trgovina, hiša, gospodarsko poslopje s štirimi orali zemlje v ljubljanski okolici, ob glavni cesti, se z vsem inventarjem prodaja. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7501

Mlin in žaga

napredaj radi slabega zdravlja. — V mlinu je šest parov kamnov in stope. Žaga je na gater, venecijanko in cirkularko. Vse v najboljšem stanju, na vodi Krki; jez naraven. Obrat se lahko izvršuje skozi vse leto, ker voda ne ovira ne v suši in ne v največji povodnji. — Naslov: Ivan Tomšič, Dvor pri Žužemberku, Dolenjsko. 7367

Čokali

Buffet in trgovina suhomesnate robe v najboljši prometni ulici v Zagrebu se prodaja radi starosti. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7448

Razno

Perje,

kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — tvrdka E. Vajda, Cakovce 52/T

»Gon«

nov preizkušen in edino siguran lek proti kapavici (tripier) ter zastarelemu (kroničnemu) triperju ter vnetju mehurja. Za popolno ozdravljenje treba šest lončkov. Vsak lonček z navodilom stane 45 Din. — Proizvajalca in po pošti razpošilja tudi na zdravniški predpis lekarna Penić, Zagreb, prešić, Hrvatska. 99/T

Kuverte

priporoča
Narodna tiskarna

7503

TALMONE ČOKOLADA

IPAK NAJDEJALJA

Glavno zastopstvo in
svladništvo na tržni ki ceni **Rade Kundič**, Zagreb, Samostanska ul. 1, Tel. 8-90

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Prodaj hišo (vilo),

po jako ugodni ceni deset minut od glavne pošte. Posredovalci izključeni. Poleg hiše velik sadni in zelenjadni vrt. Stanovanje takoj na razpolago. Naslov pove upravnštvo Slovenskega Naroda. 140-T

Iščemo za naš opekarno izvrstnega
opekarniškega mojstra

ki se poslovnoma razume na proizvodnjo opeke s strojem in roko ter razume srbsko-hrvatski jezik. Plača po dogovoru, a nastoj takoj. Prednost imajo državljani SHS.

Ponudbe s priporočili so poslati pod št. Za-3787 na
PUBLICITAS D. D. oglasni zavod
ZAGREB, GUNDULIČEVA ULICA 11. 7518

Obnovite
naročnino

Drva
trboveljski
premog

H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 8
Telefon 343

KUPIM
300—500 vagonov
drv

Pozivlje v Ljubljani:
„Lignite“ Gorizia
(Italia)
Pozivje restanta.
7537

Najprimernejše darilo za dame
Božična razstava in razprodaja ročnih del
Samo 6 dni! s 25% popustom Samo 6 dni!

Milena Zor - Ježek

Ljubljana, Stritarjeva preč Spitalska ulica št. 7/III.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

7530

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš srčno ljubljeni brat, bratranec, svak in stric, gospod

Viljem Maurer

posestnik

v torek, dne 9. decembra 1924, po kratki mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, v starosti 66. let mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 11. t. m. ob pol 3 uri popoldne iz hiše žalosti, Sp. šiška Celovška cesta 24 na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Franciška v Sp. šiški.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1924.

Globoko žalujejo ostali.

Za Božič daje „Elitas“

badava 1/4 srečke klasne lutrije 9. kola i jednu svilenu kravatu ili jedan najfiniji par svil. flor čarapa tko naruči jedan od 3 bož. nagradna paketa sa 7 orig. priznato prvo klasnih parf. i kosm. predmeta. Cijena sa pošt. i ambal. Nagr. paket I. Din 145.—, Nagr. paket II. Din 160.—, Nagr. paket III. Din 286.—. Novac sa naručkom na Parfumerie „ELITAS“ d. d. Zagreb, Draškovičeva 13. 7524

Zimske suknje

v vseh modernih oblikah iz
češkega in angleškega blaga,
priporoča po jako zmernih cenah

A. KUNC, Ljubljana,

Gospodarska ulica št. 7.